

CMB Catering Oy:n tilinpäätösanalyysi ja arvon määrittäminen

Jenni Pulkkinen

Tekijä Jenni Pulkkinen	
Koulutusohjelma Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon koulutus	
Raportin/Opinnäytetyön nimi CMB Catering Oy:n tilinpäätösanalyysi ja arvon määrittäminen	Sivu- ja liitesivumäärä 45 + 6
Opinnäytetyön nimi englanniksi Financial statement analysis and value evaluation of CMB Catering Oy	
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona ravintola-alan konserniyritykselle, CMB Catering Oy:lle. Työssä esiteltiin tilinpäätösanalyysin vaiheet ja nostettiin esiin prosessissa ilmenevät hyödyt ja ongelmat. Tietoperusta jakaantui kahteen eri osaan: tilinpäätösanalyysiin ja arvon määrittämiseen. Tilinpäätösanalyysin tuloksia hyödynnettiin myös yrityksen arvon määrittämisessä. Arvon määrittämiseen esiteltiin kaksi eri menetelmää, joiden avulla määriteltiin CMB Catering Oy:n arvo.</p> <p>CMB Catering Oy:n tilinpäätösanalyysiä ja arvon määrittämistä varten tehtiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmaan työkalu. Työkalun on tarkoitus toimia myös tulevaisuudessa yrityksen johdon päätöksenteon tukena. Tarkoituksena oli tehdä selkeä ja helppokäyttöinen työkalu. Saatuja tuloksia verrattiin sekä toimialan että kirjallisuuden viitteellisiin arvoihin.</p> <p>Työ rajattiin käsittelemään vain ulkoista laskentatoimea. Yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta voidaan arvioida myös sisäisen laskentatoimen avulla. Tilinpäätösanalyysin ensimmäiset vaiheet, strategia- ja toimiala-analyysi, jätettiin työn ulkopuolelle, jotta voitiin keskittyä tunnuslukujen analysointiin.</p> <p>Projekti aloitettiin toukokuussa 2015 ja työn kirjoittaminen alkoi syyskuussa. Produkti laadittiin vuoden 2016 vaihteessa ja työ valmistui maaliskuussa. Työn valmistumisen ajankohta oli toimeksiantajan kannalta hyvä, koska uudet tilinpäätöstiedot julkaistaan helmimaaliskuussa, jolloin toimeksiantaja pääsee heti hyödyntämään työkalua.</p> <p>CMB Catering Oy:n kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus olivat hyvät ja yrityksen tulevaisuus näyttää valoisalta. Laskusuhdanne ei ollut vaikuttanut yrityksen toimintaan merkittävästi ja yritys oli pystynyt tekemään uusia investointeja. Yrityksen arvo oli kasvanut jokaisena tarkasteluvuotena substanssiarvolla mitattaessa tarkoittaen, että yritys oli onnistunut kasvattamaan varallisuuttaan.</p>	
Asiasanat Tilinpäätösanalyysi, arvonmäärittäminen, tunnusluvut, ravintola-ala	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tilinpäätösanalyysi	4
2.1	Analyysin vaiheet	4
2.2	Tasekirja ja -erittelyt tietolähteenä.....	5
2.3	Luotettavuus ja kriittisyys	8
3	Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut	10
3.1	Koko ja kasvu	11
3.2	Kannattavuus	11
3.3	Tehokkuus	14
3.4	Maksuvalmius	16
3.5	Vakavaraisuus	17
4	Yrityksen arvon määrittäminen	20
4.1	Substanssiarvo	20
4.2	Tuottoarvo.....	21
5	Toimeksiantaja ja tuotteen kuvaus.....	24
5.1	Yrityksen esittely ja kuvaus	24
5.2	Tuotteen kuvaus	25
6	Konsernin tilinpäätösanalyysi ja arvo.....	30
6.1	Koko ja kasvu	30
6.2	Kannattavuus	31
6.3	Tehokkuus	33
6.4	Maksuvalmius	34
6.5	Vakavaraisuus	35
6.6	Yrityksen arvo	36
6.7	Tunnusluvut suhteessa kilpailijoihin	36
7	Pohdinta.....	41
	Lähteet	46
	Liitteet.....	50
	Liite 1. Kululajikohtainen tuloslaskelma ja sen oikaiseminen.	50
	Liite 2. Toimintolajikohtainen tuloslaskelma ja sen oikaiseminen.....	52
	Liite 3. CMB Catering Oy:n, Ravintolakolmio Oy:n, BW-Restaurants Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n tunnusluvut tilikausilta 2012-2014.	54
	Liite 4. Viitteelliset arvot.....	55

1 Johdanto

Tilinpäätöstietoja analysoimalla yritys saa luotettavaa tietoa omasta kehityksestä ja nykytilanteesta. Muutaman vuoden takaisia tilinpäätöstietoja vertaamalla voidaan kertoa, mihin suuntaan yritys on taloudellisesti menossa sekä mitä mahdollisuuksia ja uhkia se lähitulevaisuudessa voi kokea. (Vilkkumaa 2014, 43–44.)

Kilpailu on kiristynyt ja saturaatiota alkaa muodostua. Ravintolat ja yökerhot kilpailevat samoista asiakkaista. (Rissanen 2014; Yrittäjäsanomat 2014.) Ostovoima on supistunut viimeisimpien vuosien aikana eikä sen odoteta kasvavan ennen vuotta 2016. Ostovoimaa ovat heikentäneet veronkorotukset, heikko työllisyystilanne ja ansiotulokehityksen hidastuminen. (Valtiovarainministeriö 2015a.) Sosiaalinen media muokkaa nykypäivänä entistä enemmän asiakkaiden valintoja. Muiden asiakkaiden mielipiteet vaikuttavat potentiaalisten asiakkaiden päätöksiin eikä perinteisellä markkinoinnilla ole enää niin suurta roolia asiakkaiden tavoittamisessa. Kehut ja positiiviset kokemukset leviävät sosiaalisessa mediassa huonoja kokemuksia harvemmin (Jalonen 2014). Nämä vaikuttavat yrityksen liikevaihtoon ja tulokseen. Yrityksen tulee huomioida yleinen taloustilanne ja trendit toiminnassa, jotta se saa pidettyä toiminnan kannattavana.

Yrityksen toiminnan perusedellytyksenä on kannattava liiketoiminta. Voiton tekeminen vuosittain luo mahdollisuuden toiminnan kehittämiseksi ja pitää niin omistajat kuin sidosryhmätkin tyytyväisinä. (Vilkkumaa 2014, 44; Balance Consulting 2015a.) Tilinpäätösanalyysissä keskitytään kannattavuuden lisäksi yrityksen maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden selvittämiseen. Uuden koneiston rahoitukseen vaikuttavat eri tunnusluvut kuin maksuaikojen myöntämiseen. Yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus nivoutuvat kuitenkin yhteen. Kannattamattoman yrityksen maksuvalmius on harvoin hyvä, mutta kannattavan yrityksen maksuvalmius voi olla huono. (Vilkkumaa 2010, 43–44).

Tilinpäätösanalyysi perustuu tunnuslukuihin kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. Tunnusluvut ovat laskettavissa suhteellisen helposti, koska kaikkien suomalaisten yritysten tilinpäätöstiedot ovat julkisesti saatavilla (PRH 2015a). Tilinpäätösanalyysiin vaadittavat työkalut, kuten tunnuslukujen kaavat ja viitteelliset arvot, ovat helposti saatavilla, mutta analyysin tekeminen vaatii aihealueeseen perehtyneen ammattilaisen. Tilinpäätösinformaation muuttaminen analysoitavaan muotoon, laskeminen, analysointi ja arviointi vaativat asiantuntijuutta (Kallunki 2014, 19).

Tilinpäätösanalyysijä tuottavat muun muassa Inderes (Kallunki 2014, 20), Balance Consulting (Balance Consulting 2015b) ja pankit. Pankkien tuottamat analyysit ovat valmiisiin

pohjiin luotuja tarkasteluja. Tunnuslukuja on lukumäärällisesti paljon, mutta niiden kuvaukset ovat suppeita. (Helsingin OP Pankki Oyj, 2011; 2015.) Yleensä mitä tarkemmaksi analyysi menee, sitä enemmän se myös maksaa.

Tilinpäätösanalyysi on mielenkiintoinen menetelmä selvittää yrityksen taloudellinen tila. Analyysi perustuu sekä faktatietoon että päätelmiin. Se ei tuota ehdottomia tai oikeita vastauksia vaan tulokset pohjautuvat valittuihin mittareihin, kuten toimialan tai kilpailijoiden lukuihin. Analyysin avulla yrityksen ulkopuolinen analysoija saa yllättävän paljon tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta. Mielenkiintoni ulkoiseen laskentaan heräsi laskennan kursien pohjalta, jonka vuoksi valitsin aiheeksi tilinpäätösanalyysin tekemisen. Aihe ei ole perinteinen koulutusohjelmassamme, mikä antaa työlle uniikin piirteitä. Halusin luoda jotakin hyödyllistä, jota toimeksiantaja pystyy myös tulevaisuudessa hyödyntämään, joten produkti oli oiva ratkaisu tähän.

Työn ensimmäisen osion tavoitteena on esitellä tilinpäätösanalyysin vaiheet ja siihen käytettävät tunnusluvut. Tarkoituksena on nostaa esiin prosessin oleelliset kohdat sekä niissä ilmenevät hyödyt ja ongelmat. Tunnusluvut esitellään aihealueittain ja ne perustuvat Aalto Yliopiston varadekaani Seppo Ikäheimon teoksessa esitettyihin kaavoihin (Aalto People 2015). Ikäheimo on tunnettu taloushallinnon asiantuntija ja hän on väitellyt tohtoriksi sekä julkaissut useita tieteellisiä artikkeleja viime vuosina (CV Group 2015). Ikäheimon esittämät tunnuslukujen kaavat valittiin työhön hänen kokemuksen ja ansioiden perusteella.

Työn esitystapana pyritään käyttämään selkeää yleiskieltä, jotta se on myös aiheeseen perehtymättömän lukijan ymmärrettävissä. Usein yrityksen johto ei koostu taloushallinnon ammattilaisista, jolloin luettavuus ja selkeys nousevat tärkeiksi. Työn toinen osio käsittelee yrityksen arvon määrittämisen keinoja toimeksiantajan toiveesta. Tavoitteena on esitellä kahden eri menetelmän, substanssiarvon ja tuottoarvon, hyödyt ja haitat sekä käyttötarkoitukset ostajan ja omistajan näkökulmasta. Yksiselitteistä arvonmäärittämismenetelmää ei ole vaan menetelmä valitaan tapauskohtaisesti (Kauppalehti 2011).

Työn tuotos on produkti, joka on tilinpäätöksen analysointia ja yrityksen arvonmäärittämistä varten tehty työkalu. Työkalun tarkoituksena on laskea tilinpäätöstietojen perusteella tunnusluvut. Tunnusluvuista tehdään kuvioita havainnollistamaan kehitystä. Työkaluun liitetään kirjallisuuden ja toimialan viitteelliset ohjeet. Työkaluun kootaan valittujen kilpailijoiden tunnusluvut, joita verrataan CMB Catering Oy:n tunnuslukuihin. CMB Catering Oy on ravintola-alan konserniyritys. Tunnuslukuihin tehdään värikoodit ilmoittamaan, onko

arvo hyvä vai ei perustuen kirjallisuudessa esitettyihin arvoihin. Tunnuslukujen analysoinnin lisäksi työkalussa hyödynnetään kahta menetelmää yrityksen arvon määrittämiseen. Työkaluun liitetään käyttöohjeet, jotka mahdollistavat yrityksen johdolle sen käytön myös tulevaisuudessa.

Tunnuslukuja tulee arvioida kriittisesti ennen kuin tehdään arvio yrityksen taloudellisesta tilasta. Kaikki tunnusluvut eivät ole oleellisia päätöksenteon tukena (Balance Consulting 2015a). Yhdistelemällä tunnusluvuista saatavaa tietoa saadaan luotettavaa informaatiota yrityksen taloudellisesta tilasta (Oksaharju 2.3.2015). Ensin selvitetään tilinpäätösanalyysin perusteet, jonka jälkeen perehdytään tarkemmin eri tunnuslukuihin ja niiden tulkitsemiseen. Yrityksen arvon määrittämisen menetelmät esitellään ennen produktia. Lopuksi esitellään tilinpäätösanalyysiin luodun työkalun tuloksia ja arvioidaan työkalun luotettavuutta.

Työn ulkopuolelle jätetään henkilöstön tuottavuuteen liittyvät tunnusluvut, koska tilinpäätösanalyysi tehdään konsernille, jolloin on hankala arvioida henkilöstön tuottavuutta. Eri toimipaikoissa on erilaiset konseptit, jonka vuoksi henkilöstön tuottavuutta on hankala arvioida konsernitasolla. Henkilöstön lukumäärän kasvua analysoidaan vain konsernitasolla. Työ perustuu vain tilinpäätösanalyysiin, ei muuhun laskentatoimeen. Päätöksenteon apuna voidaan käyttää sisäisen laskennan keinoja, kuten katetuottolaskentaa, mutta tämä työ keskittyy vain ulkoiseen laskentaan toimeksiannon mukaisesti. Yrityksen arvon määrittämiseen hyödynnetään kahta menetelmää: substanssiarvoa ja tuottoarvoa. Tuottoarvoa laskettaessa oletetaan, että yritys tekee tulevina vuosina saman suurista kassavirtaa. Työssä ei paneuduta tarkasti toimialaan ja sen kehittymiseen eikä yrityksen strategiaan tai tulevaisuuden näkyymiin. Työ pohjautuu tietoon, jota saadaan laskentatoimen avulla.

2 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätöstiedoista ovat kiinnostuneet kaikki yrityksen sidosryhmät ainakin jollakin tasolla (Kallunki 2014, 15). Tilinpäätöstiedoista saadaan informaatiota analyysin avulla ja sen tarkoitus on toimia päätöksenteon tukena. Laadukas analyysi on luotettava ja ymmärrettävä, ja sen perusteella voidaan tehdä oikeita johtopäätöksiä. Sen tavoitteena on antaa oikea kuva yrityksen taloudellisesta suorituksesta ja asemasta. (Seppänen 2011, 15.)

Mahdolliset sijoittajat ja osakkeenomistajat ovat kiinnostuneita yrityksen kannattavuudesta ja kasvusta, koska osingon jako ja yrityksen kasvu pohjautuvat kannattavaan liiketoimintaan (Kallunki 2014, 15–18; Puolamäki 2007, 71). Tavarantoimittajat ja lainan myöntäjät ovat kiinnostuneita yrityksen maksuvalmiudesta, koska he haluavat saatavansa takaisin sovituksessa ajassa. Viranomaiset, kuten verottaja, määräävät yrityksen tuloveron tilinpäätöksessä ilmoitettujen tietojen perusteella. (Kallunki 2014, 15–18.) Sidoryhmät antavat siis oman panoksensa yrityksen toimintaan ja saavat siitä vastineen (Ikäheimo 2014, 45).

Tilinpäätösanalyysi tukee päätöksentekoa, kun yritys harkitsee investointien hankintaa toiselta yritykseltä, on sijoittamassa tai ostamassa toista yritystä, tai asettamassa maksuehdoja asiakkaille. Investointeja harkitessa tuotteelle takuun myöntävän yrityksen kannattavuus ja vakavaraisuus on hyvä selvittää. Mikäli yrityksen toiminnan jatkuvuus analyysin perusteella ei ole riittävä, ei investointi ole kannattava hankinta kyseiseltä yritykseltä. Yrityksen johto taas asettaa maksuehdot tavarantoimittajille ja asiakkaille. Hyvä maksuvalmius, eli kyky selviytyä maksuista, saadaan selville analyysin avulla. Huonon maksuvalmiuden yrityksille ei kannata antaa pitkää luottoa, koska takuuta saatavan kotiutumisen ei ole. (Ikäheimo 2014, 45–47; Kallunki 2014, 15–18.)

Tilinpäätösanalyysi on hyvä tehdä useamman vuoden tai jakson ajalle, jotta nähdään, miten yrityksen taloudellinen tilanne on muuttunut tai kehittynyt (Vilkkumaa 2010, 43). Tarkasteluun otetaan mukaan tulos-, tase- ja rahavirtalaskelmat sekä tilinpäätöksen liitetiedot (Seppänen 2011, 15). Rahavirtalaskelmia ei analysoida työssä, koska niitä ei tarvita tässä työssä tunnuslukujen laskemiseen. Liitetiedoissa ilmoitetaan lisäinformaatio koskien tilinpäätöstä, jotta se antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen taloudellisesta tilasta (Kallunki 2014, 30).

2.1 Analyysin vaiheet

Tämä työ on rajattu keskittymään vain tilinpäätöksien analysointiin, jotta työ vastaa toimeksiantoa. Ennen tilinpäätösanalyysia tehdään liiketoiminnan analyysi, johon kuuluu toi-

miala- ja strategia-analyysi, jotta arvio tilinpäätösanalyysin jälkeen yrityksen kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta olisi mahdollisimman tarkka. Toimiala-analyysi keskittyy toimialan kehittymisen tekijöihin ja mahdollisuuksiin. Analyysin tarkoituksena on saada selville kilpailijat ja yrityksen potentiaali menestyä toimialalla. Strategia-analyysi taas arvioi yrityksen onnistumista strategiassa sekä markkinaosuuden kasvattamisessa. Analyysi kuvaa yrityksen johdon onnistumista tavoitteiden mukaisesti. (Ikäheimo 2014, 48–50.) Toimeksiantaja on toimittanut tarvittavat materiaalit toimiala-analyysistä, jota käytetään tukena produktin laatimisessa.

Toimiala- ja strategia-analyysin jälkeen arvioidaan käytettävien tilinpäätöstietojen luotettavuutta. Tilinpäätöstiedot perustuvat laskentatoimeen ja lainsäädännön tulkintaan, joka tulee ottaa huomioon arvioinnissa. (Ikäheimo 2014, 50.) Luotettavuutta käsitellään enemmän alaluvussa 2.3. Tilinpäätöstietoja oikaistaan, jotta tiedot saadaan vertailukelpoiksi (Ikäheimo 2014, 47). Tietojen oikaisu tarkoittaa, että virallinen tuloslaskelma muokataan laskettavaan muotoon kuvaten yrityksen operatiivista toimintaa (Taloussanomien 2015; Kallunki 2014, 59). Poistamalla kertaluontoiset erät, rahoituserät sekä taseessa oleva sijoitusomaisuus saadaan jäljelle operatiivista toimintaa kuvaavat luvut. Oikaiseminen on aina harkinnanvaraista ja analysoijan omaa tulkintaa, joka tulee muistaa analyysissä. Oleellisinta on tiedostaa yrityksen liikeidea ja tehdä oikaisut sen perusteella. (Kallunki 2014, 59–61.)

Varsinainen tilinpäätösanalyysi alkaa yrityksen operatiivisen toiminnan analysoinnilla. Siinä keskitytään liikevaihdon kehitykseen ja analysointi tehdään kasvun tunnuslukujen avulla. Seuraavaksi analysoidaan kannattavuutta sekä tehokkuutta, jotka kertovat yrityksen kyvystä tehdä positiivista tulosta. Operatiivisen toiminnan analyysin jälkeen siirrytään taloudellisen aseman analysointiin, mikä kuvaa yrityksen rahoituksellista vahvuutta ja joustavuutta. Mitä vahvempi taloudellinen asema yrityksellä on, sitä enemmän sillä on määräysvaltaa operatiivisessa toiminnassa. (Seppänen 2011, 67–69.) Vahva taloudellinen asema tarkoittaa, että yrityksen omavaraisuusaste on korkea eikä se ole riippuvainen ulkoisista rahoittajista. Analyysin jälkeen tehdään lopullinen arvio yrityksen kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta (Ikäheimo 2014, 45).

2.2 Tasekirja ja -erittelyt tietolähteenä

Tilinpäätösanalyysin tietolähteinä ovat tuloslaskelma, tase ja toimintakertomus liitteineen (Niskanen & Niskanen 2003, 27). Tuloslaskelmaan liittyy tiettyjä vaatimuksia. Kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 1 § mukaan kirjanpitovelvollisen on merkittävä menot, tulot, ra-

hoitustapahtumat sekä oikaisu- ja siirtoerät kirjanpitoon liiketapahtumina. Tuloslaskelmassa ilmoitettavat tulo- ja kuluerät tulee olla eriteltyinä kululajikohtaista tai toimintolajikohtaista periaatetta hyväksikäyttäen. Niitä ei saa esittää satunnaisina erinä, jos niillä on vaikutus yrityksen taloudellisen tilanteen ymmärtämiseen. (Kallunki 2014, 32–35.)

Yrityksen tapa suorittaa kirjanpito vaikuttaa tilinpäätöstietojen oikaisuun (Yritystutkimus ry 2011, 11–16). Liitteessä 1 on esitelty pohjat tuloslaskelman oikaisemiseen, kun käytössä on kululajikohtainen menetelmä, ja liitteessä 2 pohjat, kun käytössä on toimintolajikohtainen menetelmä. Toimintolajikohtainen menetelmä pohjautuu toimintolaskentaan, jossa yrityksen tuotot ja menot kirjataan toiminnoittain.

Tuloslaskelman kuvatessa yrityksen operatiivista toimintaa, tase kertoo yrityksen varallisuudesta (Kallunki 2015, 37–41). Tuloslaskelman luotettavuus operatiivisen toiminnan kuvaajana heikkenee, mitä alemmas laskelmassa mennään. Viimeisimmät rivit kertovat liiketoiminnan muut kulut, joita varsinainen liiketoiminta ei ole aiheuttanut. Tuloslaskelma kertoo toiminnan kannattavuudesta. (Puolamäki 2007, 71.) Siitä nähdään tuloksen muodostuminen välittömästi, jota kuvaa tilikauden voitto tai tappio. Rahoituksellista asemaa voi arvioida myös ilman tunnuslukuja vertaamalla rahoitustuottoja ja -kuluja. Kulujen ollessa suhteessa pienemmät kuin tuotot, voidaan päätellä ilman tasetietoja, että yrityksen rahoituksellinen asema on vakaa. (Kallunki 2014, 34–35.)

Tuloslaskelmassa liikevaihto koostuu varsinaisen liiketoiminnan tuotoista ja liiketoiminnan muista tuotoista. Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat toimintaan liittyvistä tuotoista, jotka ovat verrattavissa liikevaihtoon. Nämä tuotot eritellään liitetiedoissa. Ne voivat koostua esimerkiksi vuokratuotoista tai tuista. (Yritystutkimus ry 2011, 17–18.) Oikaisussa otetaan myös huomioon liiketoiminnan muut kulut. Liiketoimintaan kuulumattomat ja tulokseen olennaisesti vaikuttavat tuotto- ja kuluerät siirretään satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin. Poistojen oikaisun tarve lasketaan pysyvien vastaavien arvosta. Mikäli tuloslaskelmassa esitetty poisto on eri, käytetään elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja. (Yritystutkimus ry 2011, 21–22.) Elinkeinoverolain (1968/360) mukaan koneiden ja kaluston maksimipoisto verovuotena on 25% menojäännöksestä. Rakennuksien ja rakennelmien kohdalla maksimipoisto on 7 %, kun kyseessä on myymälä tai varasto. (Laki elinkeinotulon verottamisesta 3 luku 30 §; 34 §.)

Tuloslaskelmaa oikaistaessa tulee ottaa huomioon yrityksen omistajien palkka. Varsinkin pienten yritysten omistajat eivät välttämättä nosta palkkaa vaan he nostavat palkan osinkona tai hyödyntävät erilaisia luontaisetuja. Mikäli palkkaa ei nosteta, tehdään palkkakor-

jaus vastaamaan tehtyä työpanosta. Palkkatorjasta ei tehdä, jos ulkopuolinen tarkastelija ei pysty arvioimaan korjattavaa summaa. Yritystutkimus ry on tehnyt viitteellisen palkkatorjausarvion, jota voidaan hyödyntää oikaisussa. Palkkatorjaus porrastetaan liikevaihtoon seuraavasti:

Taulukko 1. Palkkatorjauksen porrastaminen (Yritystutkimus ry 2011, 19–20)

Liikevaihto 12kk (€)	Palkkatorjaus per henkilö (€)
70 000€ - 400 000 €	20 000 €
400 000 € tai yli	30 000 €

Analysointi taseen osalta aloitetaan kokonaiskuvan tarkastelemisella (Kallunki 2015, 37–41), mistä näkee silmäyksellä, millainen omaisuus yrityksellä on ja miten se on rahoitettu (Puolamäki 2007, 71). Yleensä liitetiedoissa ilmoitettava oman pääoman muutoslaskelma kertoo, kuinka paljon oma pääoma on tilikauden aikana muuttunut. Osingon jako, tilikauden voitto tai tappio, tai osakepääoman muutos vaikuttavat omaan pääomaan. Muutoslaskelmasta voidaan päätellä tulevien vuosien osingon jakoperiaate vertaamalla sitä edellisten vuosien laskelmiin. (Kallunki 2014, 44–45.) Tämä on hyödyllinen tieto, kun ollaan sijoittamassa yritykseen tai ostamassa sitä.

Analysoitaessa tasetta tarkastellaan liikearvoa, joka on syntynyt, kun yrityskaupoissa kauppahinta on ylittänyt substanssiarvon tai, kun fuusiossa koko hankintamenoa ei ole voitu kohdistaa aineellisiin hyödykkeisiin (Leskelä 2011; Yritystutkimus ry 2011, 31–36). Substanssiarvo syntyy, kun yrityksen varoista vähennetään velat (Penman 2013, 82). Substanssiarvoa käsitellään enemmän alaluvussa 4.1. Mikäli taseen liikearvo ei vastaa todellisuutta, poistetaan se analyysia varten taseesta. Sijoitettujen osakkeiden arvo poistetaan myös, jos niillä ei ole arvoa. Esimerkiksi silloin, kun omistetun yrityksen pääoma on menetetty. Leasing-omaisuuden maksujen tiedot löytyvät liitetiedoista, josta ne lisätään oikaistuun taseeseen. Mikäli siirtosaamisissa on osatuloutussaamia eli keskeneräisiä töitä, otetaan ne mukaan käyttöpääomaa ja maksuvalmiutta laskettaessa. Sijoitetun vapaan pääoman rahasto merkitään oikaistussa taseessa muut rahastot –kohtaan. (Yritystutkimus ry 2011, 31–41.)

Viimeisenä laskelmana analyysissä otetaan huomioon rahavirtalaskelma tai kassavirtalaskelma, jonka lopputuloksena on rahavarojen nettotulos. Rahavirtalaskelma kuvaa rahan liikkumista tilikauden aikana, joten se laaditaan maksuperusteisesti eikä suoriteperusteisesti. Rahavirtalaskelma jaetaan kolmeen laskelmaan: liiketoiminta-, investointi- ja rahoi-

tus. Kannattavan liiketoiminnan yrityksen liiketoimintalaskelma on positiivinen. Investointilaskelma voi olla kannattavallakin yrityksellä negatiivinen, jos yritys on tehnyt merkittäviä investointeja tilikaudella. Rahoituksen laskelma kertoo investointeihin pääomien lähteet ja se voi olla negatiivinen investointien vuoksi. Kassavirtalaskelmaa voidaan hyödyntää myös yrityksen arvon määrittämisessä, kun käytetään tuottoarvo-menetelmää. (Kallunki 2014, 47–51.) Työssä ei analysoida rahavirtalaskelmia, koska niitä ei tarvita tunnuslukujen laskemiseen.

Laskelmien lisäksi tutkitaan tilinpäätöksen liitetiedot. Liitetiedoissa oleva tilintarkastuskertomus voi sisältää tärkeitä tietoja oikaisun ja analyysin kannalta. Kertomus sisältää lausunnon siitä, onko tilinpäätös laadittu säännösten mukaisesti ja antaako se oikean ja riittävän kuvan yrityksen taloudesta sekä tuloksesta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tulisi olla yhtenäiset. (Yritystutkimus ry 2011, 50–51.)

2.3 Luotettavuus ja kriittisyys

Tilinpäätökset tulee laatia suoriteperusteisesti eli tiedoissa esitettävät tulot ja menot kohdistetaan oikealle tilikaudella, sekä jatkuvuuden periaatetta noudattaen. Jatkuvuudella tarkoitetaan sitä, että yrityksellä on tarkoitus jatkaa toimintaansa normaalisti eikä supistaa tai lopettaa sitä. Tilinpäätöksen tiedot tulisivat olla puolueettomat, virheettömät ja täydelliset. Puolueeton tieto on vääristymätöntä eikä sillä pyritä johtamaan analysoijaa harhaan. Tietojen täydellisyys saavutetaan harvoin, mutta tarkoituksena on niihin pyrkiminen. (Kallunki 2014, 28–29.)

Tilinpäätöksen lainsäädäntö ei ole joka maassa samanlainen ja se tulee huomioida analyysissä (Ikäheimo 2014, 50). Koska tässä työssä käsitellään vain suomalaisia yrityksiä, ohitetaan muiden maiden käytännöt. Suomessa kirjanpitovelvollinen tekee kirjanpidon perinteisen käytännön tai IFRS-tilinpäätösstandardien mukaisesti (Ikäheimo 2014, 50). IFRS-tilinpäätösstandardia noudattavat pörssissä noteeratut konserniyhtiöt Euroopan unionin alueella. Lyhenne IFRS tulee englanninkielisistä sanoista International Financial Reportin Standards, joka tarkoittaa standardeja, jotka on sovittu kansainvälisesti talouden raportointiin. Standardien avulla tilinpäätösinformaatiot ovat vertailtavissa muodoissa, koska kaikki toimivat samojen periaatteiden mukaisesti. (Pörssisäätiö 2005, 4.) Vertailuun ei oteta pörssinoteerattuja yrityksiä, kuten Restamax Oyj:tä, joten IFRS-standardia ei käsitellä työssä enempää.

Kirjanpitolain 1 luvun 3 § mukaan kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa. Hyvänä kirjanpitotapana pidetään periaatteita, joiden lopputuloksena tieto on luotettavaa, täydellistä, merkityksellistä ja todennettavaa. Tieto on myös asiapainotteista ja julkista. (Kallunki 2014, 30.) Tämä ote laista on hyvä esimerkki, että lainsäädäntö antaa raamit kirjanpitovelvolliselle, muttei selvennä, millainen tieto on esimerkiksi luotettavaa. Kirjanpitäjälle jää tulkinnanvara ja asia voidaan tulkita eri yrityksissä eri tavalla (Ikäheimo 2014, 50).

Tilinpäätösinformaation luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon laskentatoimen harkinnanvaraisuus ja epätasaisuus, jotka voivat aiheuttaa puutteita informaatioon (Ikäheimo 2014, 50–51). Viittaus kirjanpitolaista:

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (oikea ja riittävä kuva).

Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. (Kirjanpitolaki 3 luku 2 §.)

Tilinpäätösinformaatio voi kuvata yrityksen taloudellista tilannetta virheellisesti, jos johdon arviot ovat virheellisiä, johto on raportoinut näkemyksensä puutteellisesti tai johto vääristää tarkoituksella tilinpäätöstietoja (Ikäheimo 2014, 50–51). On olemassa reaalista ja kirjanpidollista tuloksenjärjestelyä, joiden tarkoituksena on hankkia johdolle tai yritykselle taloudellista etua. Kun kuluja ja tuottoja siirretään kiirehtimällä tai viivästyttämällä halutulle tilikaudelle, on kyse reaalista tuloksenjärjestelystä. Kirjanpidollista tuloksenjärjestelyä ovat liiketapahtumien erilaiset kirjausmenettelyt. (Niskanen & Niskanen 2003, 60.) Johto on voinut myös toimia lainmukaisesti tietämättään erheestään. Mikäli ulkopuolinen analyysoija ei ole näistä seikoista tietoinen, tulee analyysin lopputuloksesta harhaanjohtava. (Ikäheimo 2014, 50–51.)

Tilinpäätösinformaation erät voivat sisältää eri kuluja, jos yritys vaihtaa kirjaamisperiaatteita (Accounting Tools 2015). Kirjanpitolain 2 luvun 2 § mukaan kirjanpitovelvollisen tulee pitää kirjanpitotilien sisältö samana vuosittain. Laki kuitenkin sallii tilien sisällön muuttamisen toiminnan kehityksen tai muun syyn takia. Tämä tulee ottaa huomioon eri tilikausien tunnuslukuja laskettaessa ja vertailtaessa eri vuosien tai kilpailijoiden välillä (Accounting Tools 2015).

3 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

Luku käsittelee tilinpäätösanalyysin laskentatoimen osuuden. Luku on jaettu viiteen eri alalukuun, joita ovat koko ja kasvu, kannattavuus, tehokkuus, maksuvalmius sekä vakavaraisuus. Alaluvuissa käsitellään tunnusluvut ja niiden arvioimiseen käytettävät mittarit. Jaottelulla selvennetään, mitkä tunnusluvut kuvaavat esimerkiksi kannattavuutta ja mitkä taas vakavaraisuutta. Tarkastelu aloitetaan koon ja kasvun sekä kannattavuuden analysoimisella, koska nämä ovat yrityksen toiminnan jatkuvuuden edellytyksiä. Tehokkuus taas kuvaa sitä, miten hyvin yritys hyödyntää resurssejaan. Maksuvalmius kuvaa yrityksen kykyä selviytyä toimintaan liittyvistä menoista ja vakavaraisuus rahoituksellista tilannetta.

Tunnuslukujen analysoinnissa tulee ottaa huomioon toimiala. Yleiset alan ohjearvot ja vertailu kilpailijoihin sekä markkinatilanteen huomioon ottaminen antavat pohjan tunnuslukujen tulkinnalle. Johtopäätökset yrityksen uhkista ja mahdollisuuksista sekä johdon ja strategian onnistumisesta tehdään vertailun avulla. Analysointi ei tuota oikeita ja ehdottomia vastauksia, vaan tulkinta perustuu aina valittuihin vertailuarvoihin. Vertailtavia arvoja yrityksen kilpailijoiden tunnuslukujen lisäksi ovat budjetoidut ja sisäisesti asetetut tavoitearvot sekä aiempien tilikausien tunnuslukujen arvot. Myös absoluuttista tai teoreettista arvoa sekä nyrkkisääntöjä käytetään. (Seppänen 2011, 34–35; 63–65.)

Tunnuslukuanalyysistä saadaan tarpeeksi kattava, kun tarkasteluun otetaan mukaan useampi tunnusluku. Seppänen neuvoo, että analysointi kannattaa aloittaa muutaman tunnusluvun avulla ja ryhtyä niiden avulla etsimään syitä heikkouksille ja vahvuuksille. Tunnuslukujen laskemiseen ei ole standardoituja kaavoja vaan jokainen laskija muokkaa kaavoja tarkoitukseen sopivaksi. Tämä on otettava huomioon analysoinnissa, jotta tulokset ovat vertailukelpoisia. Selkeintä on joko laskea tunnusluvut tai selvittää lähteissä käytetyt kaavat ja oikaisumenetelmät. Tunnuslukuja tulkittaessa tulee muistaa, että lasketut arvot kuvaavat yrityksen menneisyyttä eivätkä tulevaisuutta (Seppänen 2011, 67; 69-71).

Jokaista osa-aluetta, kuten kannattavuutta, kuvataan erilaisilla tunnusluvuilla. Tähän työhön valittuja tunnuslukuja käytetään CMB Catering Oy:n tilinpäätösanalyysissä. Alaluvuissa kerrotaan, mitä tunnusluku kuvaa ja miten se lasketaan. Osalle tunnusluvuista on olemassa kirjallisuudessa viitteellinen arvo, kun taas osaa arvoista verrataan toimialan keskiarvoihin. Toimialan keskiarvot on koottu produktiin ja niitä käytetään analysoinnissa kirjallisuuden arvojen lisäksi. Kilpailijoiden tunnusluvut toimivat yhtä lailla vertailukohteina.

3.1 Koko ja kasvu

Yrityksen kyky luoda arvoa perustuu yrityksen kokoon ja kasvuun (Ikäheimo 2014, 51). Yrityksen kokoa arvioidaan taseen loppusumman, liikevaihdon ja henkilötyövuosien tai henkilömäärän perusteella. Vertaamalla arvoja kilpailijoihin voidaan arvioida yrityksen markkinaosuutta kyseisellä toimialalla. Suurempi markkinaosuus merkitsee parempaa kilpailuasemaa ja vakaampaa tulevaisuutta. Suhteuttamalla arvo edeltäviin vuosiin nähdään, onko yrityksen toiminta kasvanut, pysynyt samana vai supistunut. Tyypillisenä kasvun mittarina edelliseen vuoteen verrattaessa käytetään seuraavaa kaavaa:

$$\text{Kasvuprosentti} = \frac{\text{koko}_1 - \text{koko}_{t-1}}{\text{koko}_{t-1}}$$

(Ikäheimo 2014, 64–65).

Ikäheimo toteaa teoksessaan, ettei edellisvuoteen tehtävä vertailu aina anna kokonaiskuvaa toiminnan kasvusta. Vuositarkastelussa onkin hyvä ottaa huomioon talouden suhdanteet, esimerkiksi vuonna 2009 tapahtunut rahoituskriisi. (Ikäheimo 2014, 64–66.) Prosenttilukujen laskemisen lisäksi kuvioiden piirtäminen havainnollistaa useamman vuoden muutoksia. Samaan kuvioon voi liittää useamman arvon, jolloin voidaan tehdä analysointia, onko kasvu ollut paikoittaista vai kokonaisvaltaista.

3.2 Kannattavuus

Yrityksen arvo perustuu kannattavuuteen (Ikäheimo 2014, 51). Kannattavan yrityksen tulot ovat suuremmat kuin sen menot eli rahaa tulee yritykseen enemmän kuin sitä lähtee sieltä pois. Hyvän kannattavuuden kautta myös maksuvalmius ja vakavaraisuus saadaan pysymään hyvinä. (Vilkkumaa 2010, 44.)

Kannattavuutta arvioidaan joko absoluuttisena lukuna tai se suhteutetaan yrityksen markkina-arvoon tai tilinpäätöstietoihin (Ikäheimo 2014, 67). Absoluuttinen kannattavuus saadaan laskettua vähentämällä tuotoista kulut ja suhteellinen kannattavuus jakamalla se sijoitetulla pääomalla (Puolamäki 2007, 62). Esimerkiksi käyttökate, liikevoitto ja tilikauden tulos kertovat yrityksen kannattavuudesta. Näiden arvojen vertailukelpoisuus on rajoitettua, koska yritykset ovat erikokoisia ja niiden koko voi muuttua ajan myötä. (Ikäheimo 2014, 67.) Käyttökateprosenttia käytetään yrityksen sisäisenä kannattavuuden mittarina. Käyttökateprosentti lasketaan produktissa toimeksiantajan toiveesta ja sen laskukaava on seuraava:

$$\text{Käyttökateprosentti} = \text{käyttökate} / \text{liikevaihto} * 100$$

Käyttökateprosentti kuvaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnantuloksen ennen poistoja, veroja ja rahoitustuottoja tai -kuluja. (Balance Consulting 2015c.)

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI, Return on Investment) on yritykseen sijoittajien kannalta oleellinen. Se kertoo, kuinka suuren tai pienen tuoton yritys on onnistunut saamaan käytetylle pääomalle. Sijoittajien tavoite on saada mahdollisimman hyvä tuotto sijoitettamalleen pääomalle. (Ikäheimo 2014, 68–69.) Tuotto prosentista ovat kiinnostuneet niin oman pääoman kuin vieraan pääoman sijoittajat (Vilkkumaa 2010, 45). Tämä tuotto saadaan selville seuraavasti:

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = (\text{nettotulos} + \text{korkokulut}) / (\text{sijoitettu pääoma keskimäärin}) * 100$$

Sijoitettu pääoma kaavassa on oman ja korollisen vieraan pääoman summa (Ikäheimo 2014, 68–69.), mikä on laskettu keskiarvona edellisen vuoden ja tarkastelun alla olevan vuoden luvuista. Oman pääoman ollessa negatiivinen, sijoitettu pääoma on vieraan pääoman suuruinen. Mikäli tilikausi on pidempi kuin 12 kuukautta, tulee jakaja muuttaa 12 kuukautta vastaavaksi. (Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Sijoitetun pääoman tuotto prosenttien vertailuun on olemassa viitteelliset arvot (Seppänen 2011, 66). Erinomaisena arvona pidetään yli 15 %, hyvänä 10–15 %, tyydyttävänä 6–10 % ja välttävänä 3–6 %. Alle kolmen prosentin arvo on jo heikko. (Balance Consulting 2015d). Vilkkumaan mukaan (2010, 45–46) hyvänä arvona taas pidetään 15 prosentin tuottoa ja erinomaisena 20 prosentin tuottoa. Arvo ei ole toimiala riippuvainen. Sijoittajan vaatimaan arvoon vaikuttaa yrityksen toiminnan riskisyys. Mitä suurempi riski yritystoiminnassa on, sitä suurempi on sijoittajan tuotto vaatimus. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on yksi parhaimmista kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista, koska se antaa suhteellisen hyvän käsityksen yrityksen taloudellisesta tilasta. (Vilkkumaa 2010, 45–46.)

Tuotto prosenttia laskettaessa on otettava huomioon muutama seikka, jotka voivat vaikuttaa heikentävästi lukuun. Isot investoinnit tilikaudella pienentävät lukua, jos ne eivät ole ehtineet tuottaa vielä tuloa. Taseen pääoma-arvot eivät myöskään välttämättä kuvaa toimintaan sitoutuneen pääoman todellista määrää, koska osa luvuista on laskennallisia.

Pieni pääoman määrä taseessa voi nostaa luvun arvoa, vaikka toiminnan tulos on pieni. Myös korkeat rahoituskulut nostavat luvun arvoa vääristäen todellisuutta. (Balance Consulting 2015d.)

Oman pääoman tuotto prosentti (ROE, Return on Equity) kertoo, kuinka paljon yritys on saanut tuottoa omistajilleen (Ikäheimo 2014, 69). Tuotto kertoo sen, kuinka kannattavaa ja tehokasta operatiivinen- ja investointitoiminta on ollut. Velkojen käyttäminen yritystä hyödyttävällä tavalla näkyy oman pääoman tuotto prosentissa. (Seppänen 2011, 72–73.) Yritys voi kasvattaa oman pääoman tuotto prosenttia velan vipuvaikutuksella. Velan vipuvaikutusta hyödyntäessä yritys kasvattaa vieraan pääoman suhdetta rahoitusrakenteessa. Oman pääoman sijoittajat saavat suuremman tuoton, mikäli yritys saa tuottoa enemmän investoinnillaan kuin vieras pääoma kustantaa. Velkavipu toimii negatiivisesti vastakkaisessa tilanteessa, joka on epäsuotava tilanne sijoittajien kannalta. (Penman 2013, 366–367.) Laskukaava oman pääoman tuotto prosenttiin on seuraava:

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \text{nettotulos} / \text{oma pääoma keskimäärin} * 100$$

(Ikäheimo 2014, 69.)

Oma pääoma keskimäärin tarkoittaa, että taseen omasta pääomasta on laskettu vuoden alun ja lopun keskiarvo (Vilkkumaa 2010, 52). Erinomaisena arvona pidetään yli 20 %, hyvänä 15–20 %, välttävänä ja tyydyttävänä 5–15 %, ja heikkona alle 5 % (Balance Consulting 2015e).

Liikevoitto prosentti kertoo, kuinka kustannustehokkaasti yritys on saavuttanut tietyn liikevaihdon määrän (Ikäheimo 2014, 67). Kustannustehokkuuteen vaikuttaa hinnoittelu ja kulurakenne. Yrityksen tulee myydä tuotteita mahdollisimman korkealla katteella saavuttaakseen korkea liikevoitto prosentti. Saadusta katteesta vähennetään kulut, josta syntyy liikevoitto. Liikevoittoon vaikutetaan operatiivisilla toiminnoilla. (Seppänen 2011, 74–75.) Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Liikevoitto prosentti} = \text{liikevoitto} / \text{liikevaihto} * 100$$

(Ikäheimo 2014, 67).

Liikevoittoprosentti on toimialaan sidottu tunnusluku. Lukua voidaan verrata toimialan sisällä muihin yrityksiin, jolloin se antaa hyvän kuvan yrityksen kannattavuudesta ja tehokkuudesta. (Vilkkumaa 2010, 47.) Ravintola-alalla luku oli vuonna 2012 kaksi prosenttia (Mara 2013). Yleisesti alalla luku on pieni.

Toinen voittomarginaalista kertova tunnusluku on nettotulosprosentti. Tunnusluku eroaa liikevoittoprosentista siten, että se kertoo nettotuloksen eli tuloksen rahoituserien jälkeen. Nettotulosprosentti lasketaan seuraavasti:

$$\text{Nettotulosprosentti} = \text{nettotulos} / \text{liikevaihto} * 100$$

(Ikäheimo 2014, 67.)

Nettotulosprosentti sopii yritysten keskinäiseen vertailuun. Yritysten välisessä vertailussa tulee ottaa huomioon yrityksen rahoitusrakenne. Pienemmän oman pääoman yritys saa suhteellisesti sijoitukselleen enemmän tuottoa, kun taas vastaavasti suuremman oman pääoman yritys saa suhteellisesti pienemmän tuoton. Nettotulosprosentin lisäksi analyysissä kannattaa käyttää muitakin kannattavuuden tunnuslukuja. (Vilkkumaa 2010, 48.)

3.3 Tehokkuus

Yrityksen tehokkuutta voidaan kuvata kierto nopeuksien avulla. Tunnuslukuja tulee verrata alan viitteellisiin arvoihin, koska ne ovat toimialaan kytkettyjä. Tunnuslukujen kehittäminen paremmiksi parantaa myös yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. (Vilkkumaa 2010, 52.)

Koko pääoman kierto nopeus kertoo, kuinka hyvin liikevaihtoa on saatu suhteessa taseeseen. Tunnusluku kertoo investointien tehokkaasta käytöstä. Yritys on käyttänyt pääomiään tehokkaasti, mikäli liikevaihto on vähintään yhtä paljon kuin taseessa ilmoitettujen investointien määrä. (Seppänen 2011, 79.) Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Koko pääoman kierto nopeus} = \text{liikevaihto} / \text{taseen koko pääoma keskimäärin}$$

(Ikäheimo 2014, 72).

Taseen koko pääoma keskimäärin tarkoittaa, että taseen loppusummasta on laskettu vuoden alun ja lopun keskiarvo (Vilkkumaa 2010, 52). Suuria summia pääomaa sitovilla aloilla

luku on yleensä alle yhden, kun taas vähäisen pääoman aloilla luku on yli yhden (Seppänen 2011, 79). Ravintola-ala sitoo pääomaa, koska ravintolan toimimiseen tarvitaan muun muassa liiketila, koneita ja kalustoa. Leasing-sopimuksilla ja vuokraamalla pääoman tarvetta voidaan vähentää. Ala ei sido yhtä paljon pääomaa kuin esimerkiksi raskas teollisuus, mutta enemmän kuin asiantuntijayritykset.

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka pitkäksi aikaa pääomaa sitoutuu käyttöpääomaan. Mitä lyhempi kiertoaika on, sitä vähemmän operatiiviseen toimintaan sitoutuu pääomaa. (Seppänen 2011, 81.) Vertaamalla lukua asiakkaille annettuun maksuajkaan saadaan selville, kuinka hyvin yritys on perinyt saamisensa takaisin (Vilkkumaa 2010, 53). Myyntisaamisten kiertoaika päivissä lasketaan seuraavasti:

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \text{myyntisaamiset} / \text{liikevaihto} * 365$$

(Ikäheimo 2014, 74).

Myyntisaamisiin luetaan mukaan myös erät, jotka eivät vaikuta liikevaihtoon. Näitä eriä ovat arvonlisävero, valmistevero, omaisuuden myyntitulot ja erilaiset kuljetukset. Todellinen myyntisaamisten kotiutumisaika on siis hieman lyhyempi kuin tunnusluvun arvo. (Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Ostovelkojen kiertonopeus kertoo, kuinka pitkä maksuaika yrityksellä on ostoilleen. Mitä pidempi aika on, sitä vähemmän operatiiviseen toimintaan sitoutuu pääomaa. Yrityksen toimintaan sitoutuneen käyttöpääoman kannalta myyntisaamisten kiertonopeus tulisi olla mahdollisimman lyhyt ja ostovelkojen kiertonopeus mahdollisimman pitkä. Siten operatiiviseen toimintaan tarvittava käyttöpääoma pysyy pienenä. (Seppänen 2011, 81–82.) Ostovelkojen kiertonopeuden tulisi olla vähintään yhtä pitkä kuin myyntisaamisten, jotta käyttöpääomaa ei sitoutuisi turhaan. Ostovelkojen kiertonopeus päivissä saadaan laskettua seuraavasti:

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \text{ostovelat} / \text{ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut} * 365$$

(Vilkkumaa 2010, 53–55.)

Viimeisimpänä tehokkuutta mittaava tunnusluku on nettokäyttöpääomaprocentti. Nettokäyttöpääomaprocentti kertoo, kuinka paljon yrityksen varoista on sidottuna päivittäisen

toiminnan ylläpitämiseen. Nettokäyttöpääoman laskemiseen otetaan mukaan myyntisaamiset ja varasto, joihin raha on sitoutunut, mutta sitä ei konkreettisesti ole vielä saatu yrityksen pankkitilille. Nettokäyttöpääomaprocentti kertoo, kuinka paljon tämä summa on suhteutettuna yrityksen liikevaihtoon. Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Nettokäyttöpääomaprocentti} = \text{nettokäyttöpääoma} / \text{liikevaihto} * 100$$

(Vilkkumaa 2010, 55.)

Nettokäyttöpääoma saadaan, kun lasketaan yhteen vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus, ja summasta vähennetään lyhytaikainen vieras pääoma. Rahoitusomaisuuteen lasketaan tässä mukaan rahat ja rahoitusarvopaperit sekä lyhytaikaiset saamiset. (Yritystutkimus ry 2011, 98).

Johdon kannalta nettokäyttöpääomaa on hyvä seurata. Se kertoo yrityksen tehokkuuden lisäksi yrityksen maksuvalmiudesta. Nettokäyttöpääomaprocentin ei tulisi nousta, mikäli yrityksen liikevaihto nousee. Toimintaprosessia muuttamalla prosentti on mahdollista saada pienemmäksi. Tunnuslukua verrataan alan viitearvoihin ja kilpailijoihin, koska se on toimialariippuvainen. (Vilkkumaa 2010, 55–56.)

3.4 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiutena tarkoitetaan sen kykyä selviytyä yllättävistä menoeristä. Maksuvalmiuden määrittämiseen on kaksi tunnuslukua: current ratio ja quick ratio. Tunnuslukujen on oltava aina hyvät toimialasta riippumatta. (Vilkkumaa 2010, 48–49.) Hyvää maksuvalmiutta voidaan myös arvioida sisäisesti käyttämättömän limiitin ja kassa-alennusten hyödyntämisellä. Heikon maksuvalmiuden merkkejä ovat kalliin lisärahoituksen käyttö, erääntyneet maksut ja maksetut korkokulut ostoveloiista. (Yritystutkimus ry 2011, 71.)

Quick ratio kertoo, kuinka hyvin yritys pystyy kattamaan lyhytaikaiset velat rahoitusomaisuudellaan (Seppänen 2011, 88) eli kuinka pitkälle yrityksen likvidit rahavarat riittävät lyhytaikaisen vieraan pääoman rahoittamiseen (Vilkkumaa 2010, 49). Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Quick ratio} = \text{rahoitusomaisuus} / \text{lyhytaikainen vieras pääoma}$$

(Ikäheimo 2014, 79).

Kaavassa rahoitusomaisuus tarkoittaa saamia, rahoja ja pankkisaamia sekä mahdollisia rahoitusarvopapereita. Merkittävät ennakot vähennetään lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. (Vilkkumaa 2010, 49.)

Laskennalliset verosaamiset vahvistetuista tappioista vähennetään rahoitusomaisuudesta sekä quick ratiota että current ratiota laskettaessa (Yritystutkimus ry 2011, 71). Yleisesti hyvänä tunnusluvun arvona pidetään yli yhden menevää arvoa ja huonona alle yhden. Vilkkumaa (2010, 49) pitää alle 0,6 arvoa heikkona, mutta Yritystutkimus ry:n (2011, 71) mukaan vasta alle 0,5 arvo on heikko.

Current ratio kertoo, kuinka hyvin yritys kykenee kattamaan lyhytaikaiset velat lyhytaikaisilla varoilla (Seppänen 2011, 88). Hyvänä tunnusluvun arvona pidetään kahta ja tyydyttävänä yli 1,5. Alle yhden arvoa pidetään todella heikkona. (Vilkkumaa 2010, 50.) Yritystutkimus ry:n (2011, 72) mukaan yhden ja kahden välinen arvo on tyydyttävä, ja yli kahden hyvä.

Lyhytaikaisiin varoihin luetaan mukaan saamiset, rahat ja pankkisaamiset sekä vaihto-omaisuus. Vaihto-omaisuudella tarkoitetaan varastoa. Varasto otetaan laskuihin mukaan, koska oletetaan, että yritys tarvittaessa myy vaihto-omaisuutensa ja käyttää niistä saatavat varat velkojen rahoittamiseen. Myös mahdolliset rahoitusarvopaperit lasketaan osoittajaan mukaan, mutta ennakoita ei vähennetä jakajasta. (Vilkkumaa 2010, 49–50.) Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Current ratio} = \text{lyhytaikaiset varat} / \text{lyhytaikainen vieras pääoma}$$

(Ikäheimo 2014, 79.)

3.5 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus kuvaa yrityksen oman pääoman suhdetta vieraaseen pääomaan. Mitä enemmän yrityksellä on omaa pääomaa, sitä itsenäisempi se on. Vieraan pääoman rahoittajat yleensä määrittävät vaatimukset myönnetuille lainoille, mikä rajoittaa yrityksen itsenäistä päätöksen tekoa. (Vilkkumaa 2010, 50.) Huonona taloudellisena hetkenä oma pääoma kantaa pidemmälle kuin vieras pääoma. Omaa pääomaa voidaan käyttää halulla tavalla, mutta vieras pääoma on sidottu vaatimuksilla tiettyyn käyttötarkoitukseen. (Ikäheimo 2014, 75.)

Vieraan pääoman määrään vaikuttavat lainan otot ja lyhennykset. Oman pääoman määrään vaikuttaa yrityksen tulos. Positiivinen nettotulos kasvattaa omaa pääomaa ja negatiivinen eli tappio vähentää sitä. Omaa pääomaa vähentävät myös jaetut osingot. (Ikäheimo 2014, 75.) Ikäheimo (2014, 75) toteaa, ettei täysin oikeanlaista pääomarakennetta ole olemassa vaan toimiala vaikuttaa rakenteeseen. Liiketoiminnan riskit vaikuttavat haluttuun oman ja vieraan pääoman suhteeseen.

Omavaraisuusaste kertoo yrityksen pääomarakenteen. Mitä suurempi luku on, sitä enemmän yrityksellä on omaa pääomaa ja vastaavasti mitä pienempi, sitä enemmän sillä on vierasta pääomaa. Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Omavaraisuusaste} = \text{oma pääoma} / \text{taseen koko pääoma} * 100$$

(Ikäheimo 2014, 76.)

Hyvänä arvona voidaan pitää 50 prosenttia. Alle 40 prosentin arvo on heikko ja siltä väliltä tyydyttävä. (Vilkkumaa 2010, 50.) Yritystutkimus ry:n mukaan jo yli 40 prosentin arvo on hyvä, 20–40 prosentin tyydyttävä ja alle 20 prosentin arvo heikko (Yritystutkimus ry 2011, 67).

Nettovelkaantumisaste kertoo, kuinka pitkälle likvidit varat riittävät korollisen vieraan pääoman maksuun (osoittaja), jonka arvoa verrataan omaan pääomaan. Lopullinen arvo kuvaa oman pääoman suhdetta korolliseen vieraaseen pääomaan, kun likvidit varat on siitä vähennetty. Korollisella vieraalla pääomalla tarkoitetaan sekä lyhyt- että pitkäaikaista vierasta pääomaa. (Vilkkumaa 2010, 51.) Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Nettovelkaantumisaste eli gearing} = \text{korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja arvopaperit} / \text{oma pääoma} * 100$$

(Ikäheimo 2014, 76).

Hyvänä arvona pidetään alle sataa prosenttia (Vilkkumaa 2010, 50; Kallunki 2014, 119). Negatiivinen gearing luku tarkoittaa, että yritys on nettovelaton (Kallunki 2014, 115), mikäli negatiivisuus ei johdu omasta pääomasta (Yritystutkimus ry 2011, 68). Nettovelan ollessa pieni suhteessa omaan pääomaan, yritys voi harkita velan vipuvaikutuksen hyödyntämistä. Rahoitusriski suurenee, kun yritys ottaa vierasta pääomaa, koska huonoinakin aikoina velka tulee lyhentää ja korkokulut maksaa. Onnistuessaan se nostaa oman pääoman tuottoa. (Kallunki 2014, 115; 119.)

Viimeisenä vakavaraisuuden tunnuslukuna lasketaan lainojen hoitoaika, joka kertoo, kuinka monessa vuodessa yritys pystyy maksamaan korollisen nettovelkansa käyttökateella. Korollinen nettovelka otetaan taseesta ja käyttökate oikaistusta tuloslaskelmasta. Rahoituksellinen asema suhteutetaan siis tuloksenteekokykyyn ja mitä pienempi luku on, sitä paremmin yritys selviää vieraan pääoman lyhentämisestä. Tunnusluku selvitetään seuraavasti:

$$\text{Lainojen hoitoaika} = \text{korollinen nettovelka} / \text{käyttökate}$$

(Ikäheimo 2014, 77.)

Luku on teoreettinen, mutta suuntaa antava. Oletuksena on, että yritys pystyy käyttämään käyttökateen kokonaisuudessaan lainojen lyhentämiseen. Tunnusluvun arvo on pääomavaltaisilla toimialoilla korkea. (Yritystutkimus ry 2011, 73.)

4 Yrityksen arvon määrittäminen

Yrityksen arvon määrittämiseen on useita vaihtoehtoja. Analyysin tekijä päättää käyttötarkoituksensa mukaisesti, mitä menetelmää käyttää (Penman 2013, 74, 97). Analyysiyritys Indereksen edustaja totesi Kauppalehden haastattelussa, ettei yrityksen arvoa pystytä määrittämään tarkasti eikä mikään menetelmä tarjoa oikeata arviota. Arvio yrityksen arvosta perustuu subjektiivisiin oletuksiin. Jokainen yritys on erilainen ja tulee arvioida tapauskohtaisesti. Yrityksen arvo on myös yleensä eri ostajalle ja myyjälle. (Kauppalehti 2011.)

Vilkkumaa toteaa, että yrityksen johdon tulisi tasaisin väliajoin määrittää yrityksen arvo. Johdon tulee tietää, mikä on yrityksen arvo ja mitkä tekijät vaikuttavat siihen. Johdon tulee pyrkiä toiminnallaan nostamaan yrityksen arvoa pitkällä aikajänteellä. Vilkkumaan mielestä hyvä toimitusjohtaja osaa määrittää yrityksen arvon ja kehittää yrityksen toimintaa. Sitä kautta yrityksen arvo eli omistajien omaisuus kasvaa. (Vilkkumaa 2010, 104.)

Yrityksen arvon muodostamisessa tulee ottaa huomioon valittu menetelmä, koska se vaikuttaa lopulliseen arvioon yrityksen arvosta. Esimerkiksi substanssiarvo kertoo vain menneisyyden perusteella yrityksen alhaisimman myyntihinnan, kun taas tuottoarvomenetelmä pohjautuu tulevaisuuteen. Toisena huomiona on tuottovaatimuksen asettaminen oikean suuruiseksi. Hyvät ennakointilaskelmat ja useamman vuoden tilinpäätöstietojen tarkastelu antavat tarkemman kuvan yrityksen tilasta kuin pintapuolinen analyysi. Tärkeimpänä kaikesta on aika. Arvon määrittämiseen kannattaa käyttää aikaa tai muuten voi käydä Vilkkumaan sanoin seuraavasti: ” osta kiireessä, kadu hitaasti”. (Vilkkumaa 2010, 149–150.)

4.1 Substanssiarvo

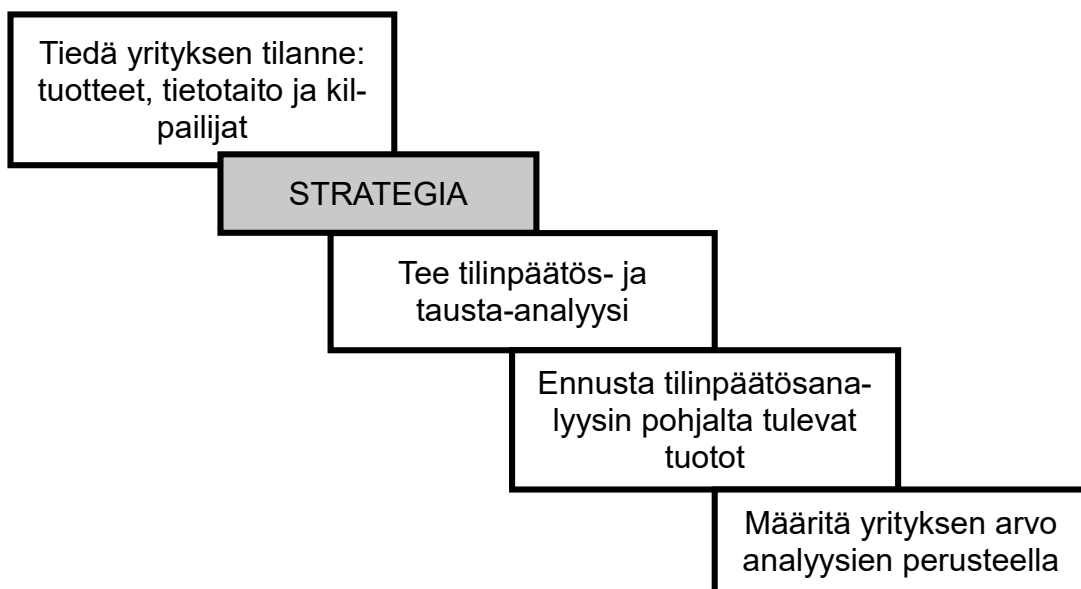
Yksinkertaisin yrityksen arvon määrittämismenetelmä on substanssiarvon laskeminen (Yrittäjät 2014). Menetelmä on englanniksi Asset-Based Valuation ja se perustuu yrityksen varallisuuden määrittämiseen. Yrityksen arvo saadaan, kun varoista vähennetään velat. (Penman 2013, 82.) Substanssiarvo luo yleensä yritykselle pohjahinnan (Yrittäjät 2014).

Taseessa ilmoitetut arvot ovat laskennallisia ja ne perustuvat markkina-arvoon. Taseen erät eivät siis välttämättä kuvaa todellisia arvoja esimerkiksi kaluston ja kiinteistöjen osalta. (Penman 2013, 82; Yrittäjät 2014.) Rahat ja saatavat ovat yleensä lähellä omaa arvoaan. Taseeseen ei voida tarkkaan määrittellä aineetonta varallisuutta, kuten brändin

luomaa arvoa tai tieto- ja johtamistaitoa. (Penman 2013, 82.) Substanssiarvo on laskennallinen minimikauppahinta ja harvoin sama kuin yrityksen markkina-arvo (Kauppalehti 2011).

4.2 Tuottoarvo

Tuottoarvomenetelmä eli Fundamental Analysis on menetelmistä ainoa, joka pohjautuu yrityksen tulevaisuuden ennustamiseen. Prosessissa otetaan huomioon yrityksen tausta ja strategia. Yrityksen ulkopuolinen analyysoija, esimerkiksi ostaja tai sijoittaja, tekee arvonmäärityksen annetun strategian pohjalta ja yrityksen sisäinen analyysoija tekee analyysin vaihtoehtoisen strategian mukaan selvittääkseen, onko uusi mahdollinen strategia kannattava ja tuoko se lisäarvoa yrityksen toimintaan vai ei. (Penman 2013, 84–85.) Menetelmä on kuvattu prosessikuviona alla.

Kuvio 1. Tuottoarvomenetelmän prosessi (Penman 2013, 84–85)

Tuottoarvomenetelmän prosessi alkaa strategia-analyysillä, johon kuuluu kuvion kaksi ensimmäistä osaa. Strategia-analyysissä huomio kiinnitetään kahteen osa-alueeseen, perusfilosofiaan ja toimintakykyyn. Ensimmäisenä tarkastelun kohtana on yrityksen visio eli miksi yritys on olemassa. Seuraavana tarkastellaan yrityksen liiketoiminta-alueita: millä alalla se haluaa toimia nyt ja tulevaisuudessa. Tämän jälkeen tehdään analyysi yrityksen sisäisistä ja ulkoisista tekijöistä, missä tarkastellaan sidosryhmiä, toimintaympäristön tekijöitä ja yrityksen tehokkuutta sekä taloudellista tilaa. Viimeiseksi analysoidaan yrityksen nykyistä strategiaa: millainen yrityksen perusstrategia on, millaiset ovat sen tavoitteet ja miten se pyrkii toteuttamaan sitä. (Vilkkumaa 2010, 91–92.)

Tilinpäätös- ja tausta-analyysissä oleellinen tieto poimitaan epäoleellisen seasta (Penman 2013, 85). Tilinpäätöstietoja analysoidaan usean vuoden ajalta (Yrittäjät 2014). Sen jälkeen valitaan mittarit ennusteille: otetaanko mukaan useampi tunnusluku vai jätetäänkö osa pois. Taustatietojen ja tilinpäätösinformaation perusteella tehdään ennuste tulevaisuuden tuotoista seuraaville vuosille. (Penman 2013, 86.) Yleensä ennuste tehdään 2-6 vuoden ajalle (Yrittäjät 2014).

Prosessin viimeisenä osana on yrityksen arvon määrittäminen analyysien perusteella. Tulevat tuotot diskontataan nykyhetken yrityskohtaisella pääomakustannuksella eli oman pääoman tuottovaatimuksella, minkä lopputuloksena saadaan yrityksen tuottoarvo (Penman 2013, 86; Ikäheimo 2014, 52). Mahdollisen ostajan on suositeltavaa tehdä kassavirta-analyysi, joka kertoo vapaan kassavirran määrän. Analyysin perusteella tehdään arvio, kuinka hyvin yritys pystyy jatkossa toteuttamaan strategian mukaista toimintaa sekä tuottamaan omistajilleen voittoa. (Ikäheimo 2014, 51.) Tulevien vuosien voittojen tulisi riittää lainan lyhennykseen korkoineen lainan takaisinmaksuaikana (Yrittäjät 2014). Kyseinen summa on yrityksen nykyhetken toimintaan perustuva arvio kauppahinnasta (Yritys-Suomi 2015).

Ennuste tulevista tuotoista on analysoijan ennuste, joka pohjautuu edeltäviin analyysihin. Mitä perusteellisemmin analyysit on suoritettu, sitä todenmukaisempi yritykselle määritetty arvo on. Yrityksen sisäinen analysoija, yleensä toimitusjohtaja, aloittaa arvon määrittämisen jo tehdystä strategiasta. Hyvin tehdyn strategian pohjalta toimitusjohtajan saa hyvän kuvan yrityksen arvosta. Heikommin laadittu suunnitelma vaatii toimitusjohtajalta lisää ennakointia tulevaisuudesta, mutta ei ole esteenä realistiselle lopputulokselle. (Vilkkumaa 2010, 103–104.)

Ulkoisen analysoijan lähtötilanne on yleensä huonompi kuin yrityksen sisäisen. Ulkopuolisella analysoijalla ei ole tiedossa yrityksen strategista suunnitelmaa vaan hän joutuu käyttämään enemmän yrityksen ulkopuolisia tekijöitä analyysissä. Ulkopuolinen analysoija pystyy yleensä olemaan sisäistä objektiivisempi. Hyvin hoidetussa kauppatilanteessa ulkopuolinen analysoija, ostaja, saa tarvittavat tiedot yritykseltä arvon määrittämiseen. (Vilkkumaa 2010, 105–106.)

Yrityksen arvoa nostavien tekijöiden analysoinnin jälkeen on hyvä huomioida liiketoiminnan riskit (Ikäheimo 2014, 51; Vilkkumaa 2010, 107). Osakeyhtiölain (2006/624) 1 luvun 5 § mukaan toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Yrityksen omistajien näkökulmasta riskianalyysi on tärkeä (Ikäheimo 2014, 51). Riskianalyysissä

määritellään ensin riskit, niiden esiintymistiheys, vakavuus ja riskien seuraukset. Analyysin jälkeen tehdään riskien hallintasuunnitelma, jolla pyritään estämään suuret taloudelliset tai muut seuraukset. (Vilkkumaa 2010, 107–114.)

5 Toimeksiantaja ja tuotteen kuvaus

Tämä kappale käsittelee tuotetta, joka räätälöitiin CMB Catering Oy:n johdolle. Tilinpäätöksen analysointia ja yrityksen arvonmäärittämistä varten tehtiin työkalu, jotta tilinpäätöksen luvut ovat helposti analysoitavissa myös tulevaisuudessa. Työkalun tarkoituksena oli laskea tilinpäätöstietojen perusteella tunnusluvut. Tunnusluvuista tehtiin kuvia havainnollistamaan kehitystä. Työkaluun liitettiin sekä kirjallisuuden että toimialan viitteelliset ohjeet. Työkaluun koottiin valittujen kilpailijoiden tunnusluvut ja niitä verrattiin CMB Catering Oy:n tunnuslukuihin. Tunnuslukuihin tehtiin värikoodit ilmoittamaan, onko arvo hyvä vai ei perustuen kirjallisuudessa esitettyihin arvoihin. Tunnuslukujen viereen liitettiin kaava, jolla tunnusluku laskettiin. Tunnuslukujen analysoinnin lisäksi työkaluun tehtiin kaavat yrityksen arvon määrittämiseen kahta menetelmää hyödyntäen. Työkaluun liitettiin käyttöohjeet, jotka tukevat yrityksen johtoa työkalun käytössä myöhemmin.

Visio siitä, millainen lopputulos olisi, oli sirpaleinen. Osa-alueet, joita työkalussa esiteltäisiin, olivat selvät, mutta ulkoasu ja eri välilehtien asettelu sekä solumuotoilut vaativat vielä pohtimista. Keväällä 2015 esitettiin opinnäytetyö ”Tilinpäätöstietoihin pohjautuva kilpailija-analyysi” (Mäki-Arvela 2015). Työn tuote oli myös tilinpäätösanalyysityökalu, joka tehtiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmaan. Excel on helppokäyttöinen, hyvin saatavilla ja toimii usealla eri laitteella. Työtä voi muokata sekä älylaitteilla että tietokoneella. Sen voi tallentaa pilvipalveluun, josta se on helposti jokaisen käyttäjän saatavilla. Tuotteen toteutustavaksi valittiin Excel-taulukkolaskentaohjelma sen tarjoamien ominaisuuksien johdosta. Usein yrityksen johto ei koostu taloushallinnon ammattilaisista, joten työkalun tulee olla helppokäyttöinen ja luettava. Tässä työssä paneuduttiin varsinkin näiden kriteerien täyttämiseen.

5.1 Yrityksen esittely ja kuvaus

Toimeksiantaja on CMB Catering Oy, joka on perustettu vuonna 1995. Yrityksen päätoimialana on kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut (YTJ 2015). Yritys tekee vuosittain konsernitiilinpäätöksen ja tilinpäätösanalyysi tässä työssä tehdään konsernin luvuista. Yrityksen omistavat tasajakona Juuso Kokko ja Petteri Leminen. Tytäryhtiöiden toimialana on ravintola-ala ja toimipisteet sijaitsevat sekä Helsingissä, Turussa että Lahdessa. Yrityksen vanhin tytäryhtiö, CMB Ravintolat Oy, on perustettu vuonna 1993. Konserniin kuuluvat CMB Ravintolat Oy:n lisäksi Fun House Catering Oy, CMB Restaurants Helsinki Oy, Töölön Ravintolat Oy, Oy Aussie Bar Ltd, Oy Aussie Bar International Ltd, Oy Down Under Turku Ltd ja SDPJ-Catering Oy (CMB Catering Oy 2015). CMB Catering Oy konsernin liikevaihto oli

tilikautena 1.11.2013–31.10.2014 17,6 miljoonaa euroa ja se työllisti täysinä henkilötyövuosina laskettuna 137 henkilöä (CMB Catering Oy 2014).

5.2 Produktin kuvaus

Ennen produktin laatimista tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa se. Internetin kautta löytyi useita tilinpäätösanalyysin tarjoajia, mutta analyysiin käytettäviä työkalua tai malleja ei päässyt katsomaan veloituksetta. Pankit tekevät myös tilinpäätösanalyysseja. Esimerkiksi Helsingin OP Pankki Oyj tekee asiakkailleen räätälöityjä, toimialakohtaisia tilinpäätösanalyysseja, joiden kautta yritys saa paljon tietoa omasta kannattavuudestaan, maksuvalmiudestaan ja vakavaraisuudestaan (Helsingin OP Pankki Oyj 2011; 2015). Pankin tuottama analyysi on kattava jokaiselta kolmelta osa-alueelta. Analyysi on kuitenkin tehty hyvin tiivistetysti eikä aihealueeseen perehtymätön lukija välttämättä saa siitä haluamaansa informaatiota. Analyysissä on liian paljon lukuja suhteessa selittävään tekstiin. Lukijan kannalta olisi oleellista keskittyä siihen, miten huonon luvun arvoa voidaan kehittää tai mitä hyvän luvun arvo tuo tullessaan. Nämä puuttuivat pankin tuottamasta informaatiosta.

Kun produktin laatimisen välineeksi oli valittu Excel-taulukkolaskentaohjelma, tuli päättää tapa oikaista tuloslaskelma ja tase. Kuten aiemmin todettiin, oikaisemiseen ei ole oikeaa tapaa vaan tekijä tekee oikaisut tulkinnanvaraisesti. Pohjana oikaisemiseen käytettiin Yritystutkimus ry:n teosta, jossa esiteltiin pohjat ja ohjeet sekä kululajikohtaisen että toimintolajikohtaisen tuloslaskelman ja taseen oikaisuun. Teoksen ovat laatineet taloushallinnon asiantuntijat. Se on tehty käsikirjaksi yritysten rahoitustehtävissä toimiville henkilöille ja siihen on koottu Yritystutkimus ry:n sopimat analysointisuositukset. (Yritystutkimus ry 2011, 3; 17–49.) Yritystutkimus ry:n jäseninä ovat muun muassa verohallinto, Finnvera Oyj, Inderes Oy ja useat pankit sekä vakuutusyhtiöt (Yritystutkimus ry 2015).

Työkirjaan tehtiin ensin pohjat kululajikohtaiselle ja toimintolajikohtaiselle tuloslaskelmalle Yritystutkimus ry:n pohjien mukaan. Seuraaviin välilehtiin tehtiin pohjat oikaistulle kululajikohtaiselle ja toimintolajikohtaiselle tuloslaskelmalle. Neljänteen ja viidenteen välilehteen tehtiin pohjat taseelle ja oikaistulle taseelle. Aluksi pohjat muotoiltiin siten, että luku tulee soluun tekstin eteen selkeyden vuoksi. Tulevaisuuden käyttökelpoisuuden vuoksi lukua ei kannata laittaa tekstin eteen, koska työkirjan muokkaaminen hankaloituu. Selkeyden vuoksi pohjat muutettiin siten, että teksti tulee ensin, esimerkiksi liikevaihto, jonka perään tulevat luvut. Työkirjaan tehtiin sarakkeet alkamaan tilikaudesta 1.11.2011–31.10.2012, jolloin vertailuun saatiin yhteensä kolme tilikautta. Työkirjaan tehtiin valmiiksi sarakkeet 1.11.2014–31.10.2015 ja 1.11.2015–31.10.2016 tilikausille. Seuraavat tilikaudet voidaan

lisätä uusiin sarakkeisiin vanhojen perään, jolloin muotoilut pysyvät oikein. Kopioimalla kaavat uusiin sarakkeisiin työkalu laskee tunnusluvut automaattisesti.

Ongelmaksi muodostui arvojen vertailu muihin yrityksiin. Työkirjaan olisi tullut liian monta välilehteä, jos kaikkien vertailtavien yritysten tilinpäätöstiedot olisi oikaistu ja tunnusluvut laskettu samassa työkirjassa. Tarkoituksena oli kuitenkin tuottaa informaatiota CMB Catering Oy:n kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. Kilpailijoiden tunnusluvut laskettaisiin vertailun vuoksi, jotta nähdään, miten CMB Catering Oy sijoittuu suhteessa heihin. Esimerkiksi talouden ollessa laskusuhdanteessa vertailun avulla nähdään, miten hyvin tai huonosti CMB Catering Oy:llä on mennyt muihin verrattaessa. Jos työkirjoja olisi tehty useampi, esimerkiksi jokaiselle vertailtavalle yritykselle oma, tulisi tiedot päätyökirjaan linkittää toisesta työkirjasta. Linkityksen vaihtoehtona oli, että tunnusluvut otettaisiin suoraan Balance Ranking analyysistä, joka käsitteli 150 ravintolayhtiön tunnuslukuja (Balance Consulting 2015f). Tunnusluvut laskettiin raportissa hieman eri kaavoja käyttäen kuin työkalussa, jolloin tulokset olivat hieman poikkeavat. Laadukkaan ja luotettavan tuloksen varmistamiseksi valittiin toimeksiantajan toimittaman kilpailijaseuran tuloksista neljä yritystä tarkempaan tarkasteluun.

Pohjien ollessa valmiit, aloitettiin lukujen syöttö. CMB Catering Oy oli laatinut tuloslaskelman ja taseen Yritystutkimus ry:n suositusten mukaisesti. Pohjaan syötettiin luvut ensin tilikaudelta 1.11.2012–31.10.2013 ja 1.11.2013–31.10.2014. Tuotot kirjattiin positiivisina ja kulut negatiivisina. Automaattista summaa käyttämällä funktio laski viivan alle jäävän summan. Toinen vaihtoehto oli, että kaikki luvut oltaisiin syötetty positiivisina ja kaavat lukittu, jolloin lopputulos olisi ollut sama. Yksinkertaisuuden vuoksi päätettiin, että luvut syötetään positiivisina ja negatiivisina. CMB Catering Oy:n tuloslaskelma oli tehty käyttäen positiivisia ja negatiivisia lukuja, jolloin lukujen syöttäminen sujui nopeasti. Tämä vähensi myös virheitä.

Kululajikohtaisen tuloslaskelman ollessa valmis, siirryttiin oikaisemaan sitä. Oikaisemisen tarkoituksena oli uudelleen järjestellä tuloslaskelma ja tase laskettavaan muotoon. Oikaisemalla jokaisen yrityksen tilikausien tulot ja menot samaa periaatetta käyttäen tehtiin niistä vertailukelpoisia. Oikaisemisen apuna käytettiin Yritystutkimus ry:n teosta. Teoksessa kerrottiin tarkasti, mitkä erät kirjataan mihin. Oikaisu aloitettiin loogisesti liikevaihdosta, josta siirryttiin alaspäin. Erien kohdalle tehtiin kommentteja, jos oikaistuun erään oli yhdistetty useampi erä tuloslaskelmasta tai erää muutettiin manuaalisesti esimerkiksi liitetietojen perusteella. Lopuksi tarkistettiin, että oikaistu tilikauden tulos on sama kuin tuloslaskelman tilikauden tulos. Poikkeama ei ole virhe, jos manuaalisia oikaisuja tehtiin.

Kaavat ensimmäiselle analysoitavalla tilikaudelle, 1.11.2011–31.10.2012, oli tehty samalla, kun seuraavien vuosien tilikaudet oikaistiin. Ensimmäisen vertailtavan tilikauden luvut syöttämällä päästiin kokeilemaan toimivatko soluviittaukset oikein. Soluviittaukset olivat oikein eli kaavat toimivat suunnitellusti. Tilikauden luvut oli kirjattu eri periaatteella kuin muissa tilikausissa eli tuotot ja kulut olivat kirjattu molemmat positiivisina, mikä tuli huomioida lukuja syöttäessä. Pohjan kaavojen ansioista näppäilyvirheet oli helppo huomata, koska muuten tilikauden tulos ei olisi täsmännyt.

Sama menetelmä suoritettiin taseelle. Taseen luvut kirjattiin valmiiseen pohjaan, jonka jälkeen tase oikaistiin Yritystutkimus ry:n ohjeistuksen mukaan hyödyntäen liitetietoja. Taseen tiedot syötettiin ensin 1.11.2012–31.10.2013 ja 1.11.2013–31.10.2014 tilikausien osalta. Tämän jälkeen kaavojen toimivuus testattiin ensimmäisellä vertailtavalla tilikaudelle, kuten toimittiin myös tuloslaskelman pohjien osalla. Valinta ei ollut tietoinen vaan tilikaudet 2012–2013 ja 2013–2014 olivat ensin saatavilla eikä täyttäjärjestyksellä ollut merkitystä toimivuuden kannalta, koska soluviittaukset pystyttiin tekemään tyhjiin soluihin. Tilinpäätöstietoja oikaistiin manuaalisesti tuloslaskemassa tilikauden 1.11.2013–31.10.2014 osalta kohdassa liiketoiminnan muut tuotot. Liiketoiminnan muista tuotoista siirrettiin satunnaisesti eriin selkeästi satunnaisesti ilmenevät erät. Näitä erä ei ollut ensimmäisenä eikä toisena tarkasteluvuotena. Taseessa oikaistiin manuaalisesti vain leasingomaisuus, jonka arvo saatiin taseen liitetiedoista.

Täyttäessä pohjiin lukuja huomattiin eroavaisuuksia tilinpäätöksen liitetiedoissa. Osa taseen 31.10.2013 luvuista olivat kyseisen vuoden tilinpäätöksessä eri kuin seuraavan vuoden vertailutiedoissa. Muut velat ja siirtovelat olivat jaoteltu eri tavalla. Työhön päätettiin käyttää 31.10.2013 tilinpäätöshetken lukuja, koska kyseisellä hetkellä ne tiedot olivat ilmoitettu tilinpäätöksessä. Toinen eroavaisuus tiedoissa oli henkilöstöä ja toimielinten jäsenistöä koskevat lukumäärät. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä kerrottiin yrityksessä toimineen 180 henkilöä, mutta vuoden 2014 tilinpäätöksessä vertailutieto vuodelta 2013 oli 133 henkilöä. Liitetiedoissa oli huomio, että vuoden 2013 vertailutietoa oli muutettu vastaamaan täysiä henkilötyövuosia. Tunnuslukuanalyysiin korjattiin 133 vastaamaan todellista tilannetta. Koska vuonna 2012 henkilöstöä oli tilinpäätöksen mukaan palveluksessa 171, voitiin olettaa, että tämä summa ei oltu laskettu henkilötyövuosien perusteella. Henkilötyövuosien perusteella lasketun luvun puutteessa päätettiin jättää virheellinen luku työkaluun.

Seuraavana vaiheena oli tunnuslukujen laskeminen. Tunnusluvut laskettiin tietoperustan kaavojen mukaan kolmelta eri tilikaudelta viidennelle välilehdelle. Yksinkertaisuuden vuoksi päätettiin, että tunnusluvut esitetään samassa järjestyksessä kuin tietoperustassa

ja ne jaoteltiin viiteen eri osa-alueeseen: koko ja kasvu, kannattavuus, tehokkuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Tunnusluvut esitettiin järjestyksessä allekkain ja niiden laskemiseen käytetyt kaavat kirjattiin kommentteihin. Työkalun käyttäjä pystyy näin tarkistamaan, mitkä luvut vaikuttavat tunnusluvun arvoon. Oikaistusta tuloslaskelmasta ja taseesta saatiin kaikki tiedot tunnuslukujen laskentaan lukuun ottamatta henkilöstön määrää. Henkilöstön määrä kokonaisina henkilötyövuosina ilmoitettiin tilinpäätöksen liitetiedoissa. Luku kirjattiin soluun, jolloin työkalu laskee henkilöstön muutoksen edellisvuoteen verrattuna.

Koon ja kasvun tunnuslukujen laskemisessa ei ilmennyt vaikeuksia, koska kaavat olivat yksinkertaiset. Kannattavuuden tunnuslukujen laskemisessa joutui soveltamaan. Ensimmäisen vuoden tunnusluvun arvo ei ole tarkka sijoitetun pääoman ja oman pääoman tuotto-%:n kohdalla, koska kaavan mukaan näiden jakajana tuli käyttää keskimääräistä arvoa. Keskimääräinen arvo lasketaan tarkasteluvuoden ja edeltävän vuoden arvoista. Yritystutkimus ry:n teoksen (2011, 64–65; 95) laskukaavan mukaan sijoitetun pääoman tuotto-%:n (ROI) jaettavaan tuli ottaa mukaan nettotuloksen ja rahoituskulujen lisäksi myös välittömät verot. Tunnusluku laskettiin kuitenkin Ikäheimon kaavan mukaan, jolloin välittömät verot jätettiin huomioimatta. Muiden tunnuslukujen laskemisessa ei tarvinnut soveltaa.

Laskettuja tunnuslukuja verrattiin toimeksiantajan toimittamaan Helsingin OP Pankki Oyj:n (2015) tekemään tilinpäätösanalyysiin. Tuloslaskelma ja tase oli oikaistu myös Yritystutkimus ry:n ohjeistuksen mukaisesti. Työkalussa esitetty oikaistu tuloslaskelma ja tase täsmäsivät suurpiirteittäin pankin tekemän analyysin kanssa. Omaa pääomaa ei oikaistu työkalussa, koska sille ei nähty perusteita. Oikaistu tulos täsmäsi ensimmäisenä tarkasteluvuotena, mutta toisena ja kolmantena vuotena tulos oli työkalussa hieman korkeampi. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n (ROI) arvo oli työkalussa alhaisempi kuin pankin tuottamassa analyysissä, mutta oman pääoman tuotto-%:n (ROE) arvo oli saman suuruinen. Omavaraisuusaste sekä myyntisaamisten että ostovelkojen kiertoajat olivat saman suuruiset. Liikevoitto-%:n täsmäsi myös. Gearing-arvo oli alhaisempi kuin pankin laskelmissa, kun taas quick ratio ja current ratio olivat paremmat. Tunnuslukujen arvoissa ei ollut isoja eroavaisuuksia ja suurimmat niistä johtuivat siitä, että analyyseissä käytettiin hieman eri kaavoja ja pankin tekemässä analyysissä tuloslaskelmaa ja tasetta oli oikaistu enemmän. Kuten tietoperustassa mainitaan, tunnuslukujen laskemiseen ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa, mutta on hyvä tiedostaa, mistä tunnuslukujen eroavaisuudet johtuvat.

Seuraavalle välilehdelle koottiin kuvioita tunnuslukujen kehittymisestä CMB Catering Oy:n osalta. Kannattavuutta havainnollistettiin liikevoitto- ja nettotulos-%:n kehittymisen kautta. Kun liiketulokseen lisätään rahoitustuotot ja -kulut, saadaan nettotulos. Kuviosta

nähtiin, kuinka paljon rahoitustuotoilla ja -kuluilla oli ollut vaikutusta tulokseen. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti ja oman pääoman tuotto prosentti esitettiin rinnakkain toisessa kuviossa. Nämä luvut ovat varsinkin johdon ja sijoittajien kannalta tärkeitä. Tehokkuutta havainnollistettiin pylväskaaviolla, jossa myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoajat esitettiin vierekkäin. Kaaviosta nähtiin yhdellä katsauksella kiertoaikojen suhde. Toinen kaavio tehtiin kuvaamaan maksuvalmiutta. Maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat quick ratio ja current ratio. Ne esitettiin viivakaaviona, jolloin nähtiin, miten tunnusluvut olivat kehittyneet. Omavaraisuusasteesta tehtiin pylväskaavio havainnollistamaan yrityksen vakavaraisuutta.

Viimeinen välilehti käsitteli CMB Catering Oy:n arvon määrittämistä kahta menetelmää hyödyntäen. Ensimmäisenä laskettiin CMB Catering Oy:n substanssiarvo jokaiselta tarkasteluvuodelta. Työkaluun tehtiin soluviittaukset, jolloin substanssiarvon laskemiseen vaadittavat luvut tulivat kaavaan automaattisesti. Kaavaa voidaan jatkaa seuraaville tilikausille kopioimalla. Substanssiarvon eli yrityksen minimimyyntihinnan määrittämisen jälkeen tehtiin pohjat tuottoarvomenetelmälle. Tuotto-arvo menetelmälle vaadittavaa vaihtoehtoisia strategioita ei tässä työssä käsitelty eikä strategian onnistumista, joten välilehdelle tehtiin vain pohjat tulevien kassavirtojen diskonttaamiselle. Kolmelta tarkasteluvuodelta laskettiin kassavirtojen keskiarvo. Kaavaan syötettiin haluttu tuottoarvoprosentti ja takaisinmaksuaika vuosissa. Laskelma perustui menneisyyteen ja oletuksena oli, että yritys onnistuu hankkimaan saman suuruista kassavirtaa myös tulevaisuudessa.

6 Konsernin tilinpäätösanalyysi ja arvo

Toimintakertomuksen mukaan yritys aloitti jo vuonna 2013 tehostamistoimenpiteet. Vuonna 2013 yhden Lahden yksikön tuloksetekoa hankaloitti toriparkin rakentaminen, vaikka vuosi oli tuloksen kannalta kuitenkin erittäin hyvä. Yritys myi yhden start-up yrityksen osakkeita ja hankki lisää osakkeita yhdeltä omistusyhteisyrittäjältä. Vuonna 2014 yksi tytäryrityksistä hankki uuden yksikön Lahdesta, joka nosti liikevaihtoa. Helsingissä yksi yksikkö lopetettiin, mutta kaksi uutta tytäryritystä perustettiin. Sörnäisissä toimivaan yksikköön investointiin ja yksi uusista tytäryhtiöistä avasi uuden ravintolan. Näiden lisäksi CMB Catering Oy investoi liikehuoneistoon ja osti joukkorahoitusyhtiön sekä start-up yrityksen osakkeita.

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään CMB Catering Oy:n tunnuslukuja osa-alueittain. Yrityksen toimiala on Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut, mutta suurin osa konsernin liikevaihdosta muodostuu ravintolatoiminnasta. Tunnuslukujen arvoja verrataan kirjallisuuden viitteellisiin arvoihin sekä kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelualan että ravintola-alan toteutuneisiin tunnuslukuihin. Arvot ovat esitetty kootusti työkalussa. Tekstin selkeyden ja luettavuuden vuoksi tilikausista käytetään nimitystä tarkasteluvuosi. Ensimmäinen tarkasteluvuosi on tilikausi 1.11.2011–31.12.2012, toinen 1.11.2012–31.12.2013 ja kolmas 1.11.2013–31.12.2014.

6.1 Koko ja kasvu

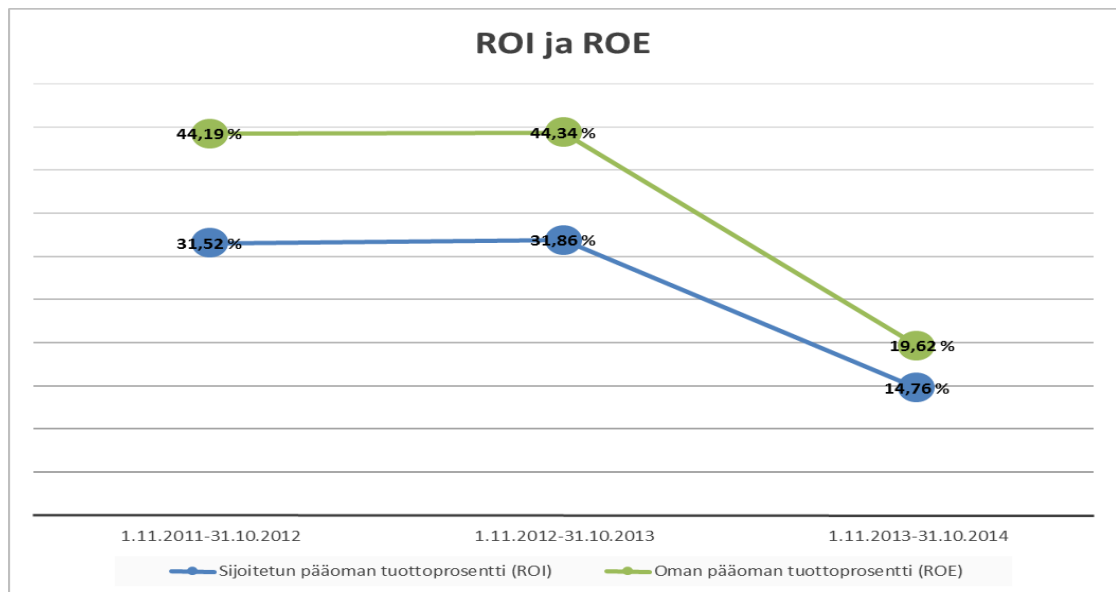
Henkilöstön määrä oli muuttunut hieman tarkasteluvuosina. Ensimmäisen tarkasteluvuoden lukua ei laskettu täysinä henkilötyövuosina, kun taas kahden seuraavan laskettiin. Ensimmäisenä tarkasteluvuotena henkilöstöä oli 171 ja seuravana 180 tilinpäätöstietojen mukaan. Toisen tarkasteluvuoden tilinpäätökseen vertailutietona edelliseltä tilikaudelta oli ilmoitettu 133 ja mainintana oli, että luku 180 muutettiin vastaamaan täysiä henkilötyövuosia. Seuraavana tilikautena luku oli 137. Voidaan todeta, että henkilöstön määrä kasvoi jokaisena tarkasteluvuotena.

Liikevaihdon määrä kasvoi jokaisena vuotena. Toisena tarkasteluvuotena liikevaihto kasvoi 0,34 % ja kolmantena 3,37 %. Yritys onnistui kasvattamaan myyntiä vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Vuonna 2014 ravintola-alan yritysten myynti laski sekä alkoholi että ruokamyynnin puolella (Vihmo 2014). Liikevaihdon kasvu jäi kuitenkin keskiarvoa pienemmäksi jokaisena tarkasteluvuotena, kun kasvua verrattiin keskimääräiseen kasvuun kirjan-

pito- ja tilinpäätöspalvelualalla (liite 4). Myös taseen loppusumma kasvoi. Toisena tarkasteluvuotena taseenloppusumma kasvoi 8,45 % ja sama kasvu jatkui kolmantena tarkasteluvuotena.

6.2 Kannattavuus

Ensimmäisenä ja toisena tarkasteluvuotena sijoitetun pääoman ja oman pääoman tuotto-% prosentit olivat saman suuruiset (kuvio 1), mutta kolmantena vuonna molempien arvot las- kivat reilusti.

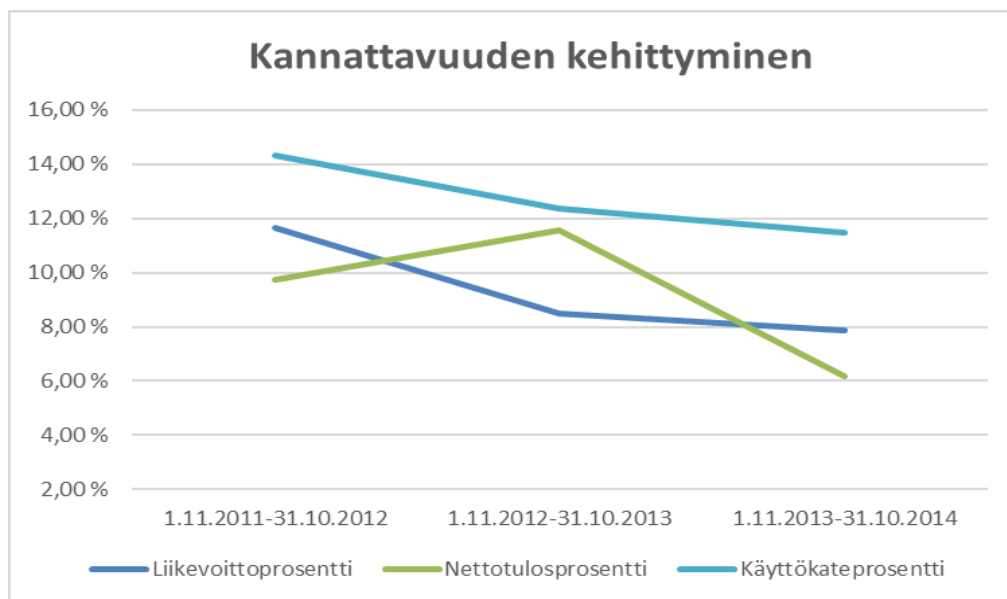
Kuvio 1. ROI ja ROE.

Kolmannen vuoden nettotulos oli huomattavasti pienempi kuin edeltävinä vuosina ja ta- seen loppusumma kasvoi, jotka vaikuttivat ROI:n arvoon heikentävästi. ROE:n alhaiseen arvoon vaikutti huomattava kasvu omassa pääomassa. Oman pääoman tasearvo nousi noin 1,5 miljoonaa euroa toisena tarkasteluvuotena ja myös nettotulos oli erittäin hyvä, melkein 2 miljoonaa euroa. Oman pääomaan kasvuun vaikutti positiivinen tilikauden tulos. Koska kolmantena vuonna nettotulos pieneni vain yhteen miljoonaan euroon ja oman pää- oman tasearvo kasvoi positiivisen tuloksen myötä, oli ROE:n arvo kolmantena vuonna huomattavasti alhaisempi. Omaa pääomaa ei käytetty investointeihin tai osingon jakoon huomattavasti, jonka vuoksi nettotuloksen ja oman pääoman suhde eli ROI:n arvo jäi al- haiseksi.

Ensimmäisenä ja toisena tarkasteluvuotena ROI:n ja ROE:n arvot olivat erinomaiset, ja kolmantena hyvät, kun arvoja verrattiin kirjallisuuden viitteellisiin arvoihin. Kirjanpito- ja ti-

linpäättöpalvelualan keskiarvoon verrattaessa arvot olivat ensimmäisenä ja toisena vuotena huomattavasti paremmat, kun taas kolmantena tarkasteluvuotena ne olivat keskiarvon mukaiset (liite 4). Ravintola-alan keskiarvoihin verrattaessa kolmannen vuoden arvo oli keskiarvoa heikompi (liite 4).

Liikevoittoprosentti laski tarkasteluvuosien aikana (kuvio 2). Ensimmäisenä tarkasteluvuotena liikevoittoprosentti oli melkein 12 %, kun toisena vuotena se oli vain 8,5 %. Nettotulos oli kuitenkin euromäärällisesti korkein toisena tarkasteluvuotena korkeiden sijoitusosuuksien vuoksi. Liiketulos laski vielä kolmantena vuonna hieman alle kahdeksaan prosenttiin. Heikkoon liiketulokseen vaikutti liiketoiminnan muiden tuottojen pienentyminen ja ulkopuolisten palveluiden kasvu. Käyttökate pienentyi 14 prosentista 11 prosenttiin tarkasteluvuosina. Toimintaa ei pystytty pitämään yhtä kannattavana kuin aiempina vuosina. Kannattavuuden lasku johtui toimintakertomuksen mukaan yhden tytäryrityksen toimintaympäristön radikaalista muutoksesta kesällä 2013, mikä vaikutti tulokseen myös seuraavana tilikautena. Lahdessa kilpailu kiristyi ja se vaikutti negatiivisesti toisen yksikön kannattavuuteen. Toimintakertomuksen mukaan Helsingin yksiköiden kannattavuus pysyi samalla tasolla. Kannattavuus heikkeni myös yleisesti ravintola-alalla vuonna 2014 (Vihmo 2014).

Kuvio 2. Kannattavuuden kehittyminen.

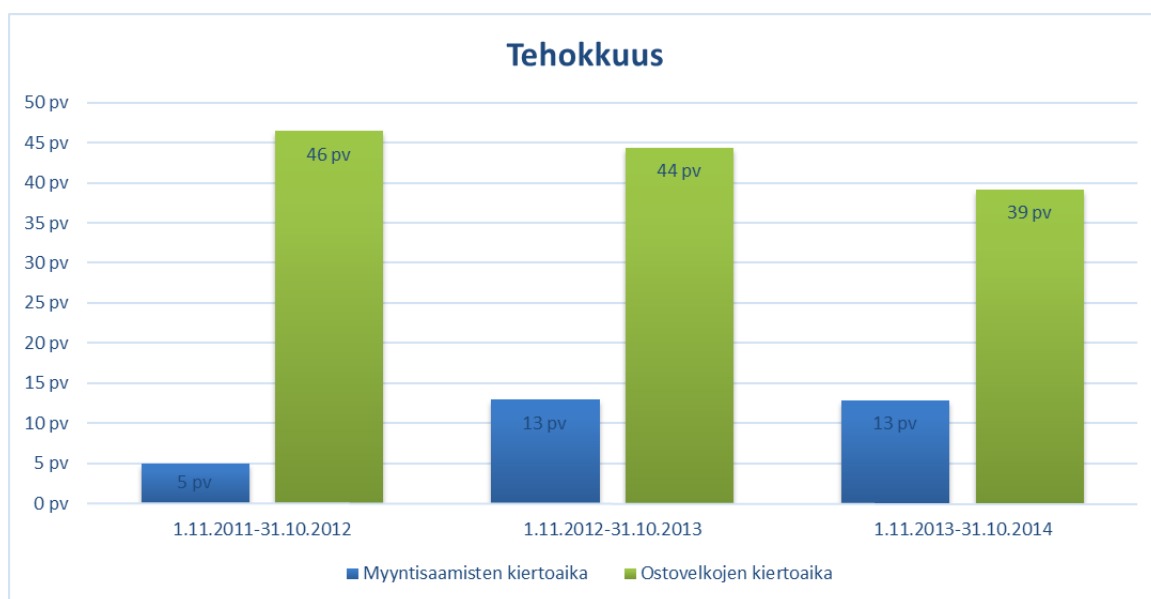
Kuviosta 2 käy ilmi, että nettotulosprosentti kasvoi toisena tarkasteluvuotena, vaikka liikevoittoprosentti laski. Syynä tähän olivat korkeat rahoitustuotot. Ensimmäisenä ja kolmantena vuotena rahoitustuotot- ja kulut sekä verot olivat noin -300 000 euroa, kun taas toisena vuotena tuotot ylittivät kulut nostaen nettotulosta puoli miljoonaa. Nettotulokseen vaikuttavat välittömät verot sekä rahoitustuotot ja -kulut, kun taas liiketulokseen vaikuttavat vain liiketoiminnan kulut.

6.3 Tehokkuus

Yrityksen tehokkuutta hyödyntää pääomiaan kuvaa koko pääomankiertonopeus. Se kertoo, kuinka paljon yritys on saanut hankittua liikevaihtoa suhteessa taseen pääomiin. CMB Catering Oy toimii toimialalla, joka sitoo vähän pääomaa, jolloin tunnusluvun arvon tulisi olla enemmän kuin yksi. Tunnusluku on yrityksen kohdalla erittäin hyvä ja se pysyi jokaisena tarkasteluvuonna yli kahden.

Yrityksen toiminta sitoo käyttöpääomaa, jota käytetään päivittäisen toiminnan rahoittamiseen. Sen suuruutta kuvaa nettokäyttöpääomaprocentti. Nettokäyttöpääomaprocentti oli tasainen koko tarkastelujaksolla. Toisena tarkasteluvuotena tunnusluvun arvo nousi melkein neljä prosenttiyksikköä. Tunnuslukua laskettaessa tuli muistaa, että laskemiseen käytetään taseen arvoja, jotka kuvaavat tilannetta vain kyseisellä hetkellä. Voidaan siis todeta, että toisen vuoden kohonnut arvo johtui hetkellisestä piikistä, koska jo seuraavana vuonna nettokäyttöpääomaprocentti oli lähellä ensimmäisen vuoden arvoa. Tunnusluvun arvo ei saisi nousta, vaikka liikevaihto nousee (Vilkkumaa 2010, 55-56). Liikevaihto nousi jokaisena vuonna hieman, mikä näkyi myös tunnusluvun arvon kasvussa. Nettokäyttöpääomaprocentti pysyi silti alle kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelualan keskiarvon (liite 4).

Nettokäyttöpääomaprocentin suuruuteen vaikuttaa myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaajat. Kiertoaikojen tulisi olla vähintään yhtä pitkät, jotta käyttöpääomaa ei sitoudu turhaan. CMB Catering Oy onnistui pitämään myyntisaamisten kiertoaajan erittäin lyhyenä ja ostovelkojen kiertoaajan huomattavasti pidempänä (kuvio 3).

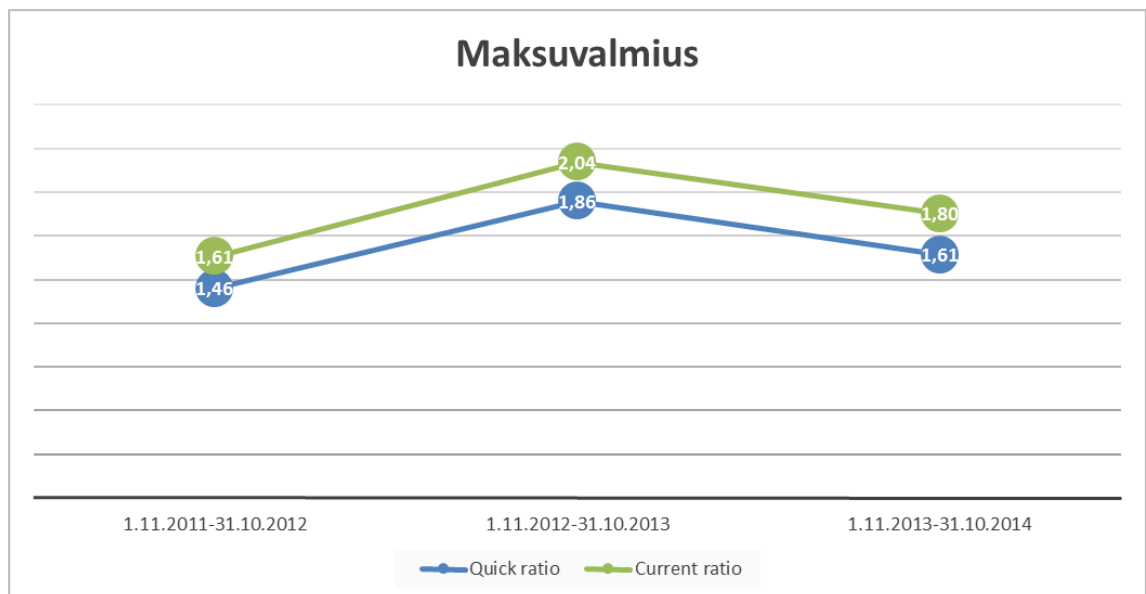

Kuvio 3. Tehokkuus.

Vaikka myyntisaamisten kiertoaika pidentyi jokaisena tarkasteluvuotena ja ostovelkojen lyhentyi, on myyntisaamisten kiertoaika kolme kertaa lyhyempi kuin ostovelkojen. Netto-käyttöpääomaprocentin kasvu selittyi osittain myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikojen muutoksella negatiiviseen suuntaan. Muutos oli pieni eikä se vaikuttanut merkittävästi sitoutuneeseen pääomaan. Yritys käytti tehokkaasti pääomiaan ja onnistui solmimaan maksuaikansa yrityksen kannalta erittäin suotuisiksi. Myös kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelualan keskiarvoihin verrattuna myyntisaamisten ja ostovelkojen suhteellinen ero oli hyvä (liite 4).

6.4 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiutta kuvataan kahdella eri tunnusluvulla: quick ratiolla ja current ratiolla. Quick ratiota laskettaessa mukaan otetaan vain rahoitusomaisuus, kun taas current ratioon lyhytaikaiset varat. Molempia verrataan lyhytaikaisiin velkoihin ja tunnusluvun arvo kertoo, kuinka hyvin yritys selviytyy yllättävistä menoeristä. Kuvio 4 kuvaa CMB Catering Oy:n maksuvalmiuden kehittymistä.

Kuvio 4. Maksuvalmius.

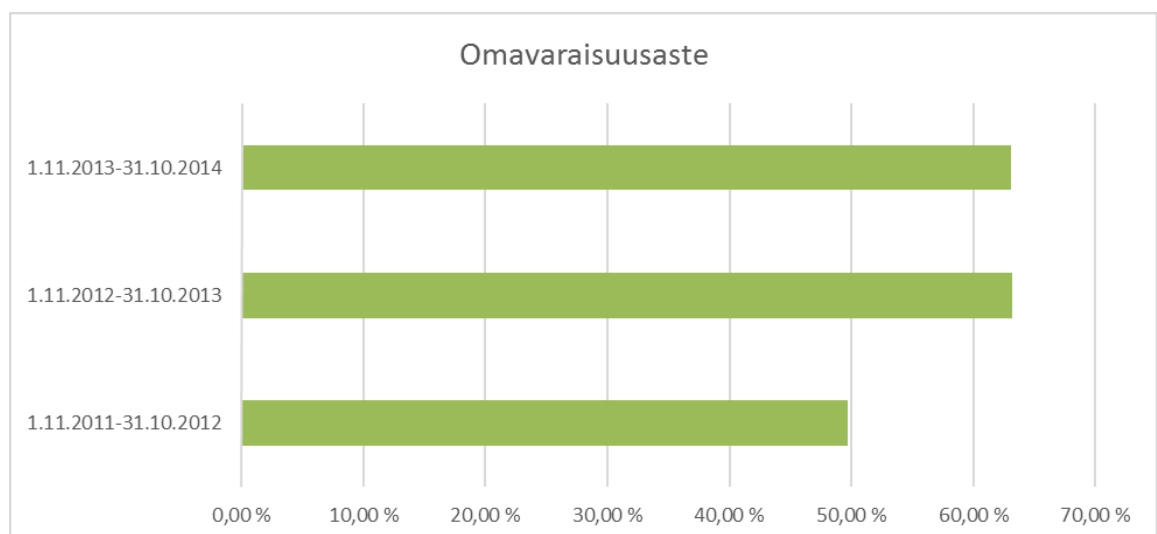
Yrityksen quick ratio oli erittäin hyvä jokaisena tarkasteluvuotena (kuvio 4), koska jo yli yhden menevää arvoa pidetään hyvänä. Näin korkeaa quick ration arvoa voidaan pitää jo hieman liian hyvänä. Yrityksellä oli rahoitusomaisuutta, jota ei hyödynnetty parhaalla mahdollisella tavalla vaan se makasi pankkitilillä. Rahoitusomaisuutta olisi voitu käyttää uuden investoinnin hankkimiseen tai vastaavasti yritys olisi voinut hankkia investoinnilleen lainaa ja hyödyntää velan vipuvaikutusta. Velan vipuvaikutusta harkitessa johdon on hyvä tehdä

riskianalyysi, koska heikkoinakin aikoina laina tulee lyhentää ja korkokulut maksaa. Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelualan keskiarvoon verrattuna yrityksen quick ratio oli alhaisempi (Helsingin OP Pankki Oyj 2015, 7), mutta ravintola-alan arvoja keskimääräistä suurempi (Balance Consulting 2015f, 3).

Current ration arvo oli tyydyttävä ensimmäisenä ja kolmantena tarkasteluvuotena viitteellisten ohjearvojen mukaan. Toisena tarkasteluvuotena arvo ylsi hyvän rajalle. Yrityksen vaihto-omaisuus ja lyhytaikaiset saamiset olivat pienet, kuten myyntisaamisten kiertoaikansa osoitti, jolloin tunnusluvun arvo ei voinut nousta huomattavasti quick ration arvoa korkeammaksi. Ravintola-alan keskiarvoon verrattaessa current ration arvo oli keskiarvoa parempi, ja kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelualan keskiarvon mukainen (liite 4).

6.5 Vakavaraisuus

CMB Catering Oy on vakavarainen yritys. Yrityksen omavaraisuusaste oli jokaisena vuonna vähintään yli 40 %, jota pidetään hyvän rajana (kuvio 5). Omavaraisuusaste kuvaa oman ja vieraan pääoman suhdetta. Tunnusluvun arvo oli kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelun keskiarvon mukainen ja parempi kuin ravintola-alalla keskimäärin (liite 4).

Kuvio 5. Omavaraisuusaste.

Nettovelkaantumisaste eli gearing-luku oli negatiivinen, joka tarkoitti, että yritys oli nettovelaton. Lainojen hoitoaika pysyi jokaisena vuonna alle vuodessa. CMB Catering Oy:n oma pääoma oli kasvanut jokaisena vuonna, koska yritys oli tehnyt positiivista tulosta. Vastaavasti yrityksen ei tarvinnut ottaa isoja lainoja toiminnan rahoittamiseen. Yrityksen rahoituksellinen asema on hyvä ja tarvittavia investointeja voidaan tehdä tulevaisuudessa. Investointeihin voidaan käyttää vierasta pääomaa, jolloin päästään hyödyntämään velan

vipuvaikutusta. Oman ja vieraan pääoman suhdetta voidaan kasvattaa pitäen omavaraisuusaste vähintään 40 prosentissa.

6.6 Yrityksen arvo

Tilinpäätösanalyysin jälkeen tehtiin arvio yrityksen arvosta. Arvon määrittämiseen käytettiin kahta menetelmää: substanssiarvoa ja tuottoarvoa. CMB Catering Oy:n arvo nousi jokaisena vuonna ja vuonna 2014 yrityksen arvo oli substanssiarvolla mitattuna 5,4 miljoonaa euroa. Tuottoarvomenetelmää hyödynnettäessä yrityksen nettotuloksesta vähennettiin poistot, jonka tuloksena jäi vuosittainen kassavirta. Palkkakorjausta tai inflaatiota ei huomioitu. Kolmelta tarkasteluvuodelta laskettiin kassavirtojen keskiarvot, jotka diskontattiin 16 % tuotto-odotuksella neljän vuoden takaisinmaksuaikaa käyttämällä. Yrityksen arvoksi saatiin 6,4 miljoonaa euroa, joka perustui laskentaan ja olettamukseen siitä, että yritys tekee tulevina vuosina saman suuruista kassavirtaa.

Oletamus CMB Catering Oy:n osalla oli suhteellisen luotettava, koska yritys on tehnyt vuosittain noin kahden miljoonan euron nettotuloksen viimeiset kolme vuotta. Taloudellisen tilanteen ennustetaan hieman kohentuvan ostovoiman ja yritysmyyntin osalta vuonna 2015 (Vihmo 2014.) Saatu tulos ei kuitenkaan ole luotettava, koska työssä ei analysoitu tarkemmin toimialaa, yrityksen strategiaa eikä tulevaisuuden näkymiä.

Vuosi 2015 oli ravintola-alalla odotettua parempi, koska yksityinen kulutus kasvoi ennustettua enemmän. Kesämyynti ja pikkujoulusesonki olivat odotettua paremmat ja kannattavuus koheni toimialalla. Vuonna 2016 alussa myyntin ennustetaan laskevan ja yksityisen kulutuksen kasvavan vuotta 2015 heikommin yleisen työttömyyden ja heikon ansiokehityksen vuoksi. Ruokamyynnin odotetaan kasvavan, kun taas ravintola-anniskelun laskevan. (Vihmo 2015.) Kehitys on maltillista ja osassa alueista on havaittavissa pientä heikkenemistä. On hyvä huomioida, että tarkastelu koski koko matkailu- ja ravintola-alan yrityksiä. Pelkästään tämän pohjalta ei voida tehdä ennustetta CMB Catering Oy:n tulevaisuuden tuotoista. Tarkemman analyysin jälkeen saataisiin luotettavampi arvio yrityksen arvosta.

6.7 Tunnusluvut suhteessa kilpailijoihin

Tarkempaan kilpailijatunnuslukuanalyysiin valittiin mukaan neljä yritystä, jotka ovat Royal Ravintolat Oy, Ravintolakolmio Oy, BW-Restaurants Oy ja AH Cafe & Rest Service Oy. Kilpailija-analyysin tulokset toimitettiin toimeksiantajan puolesta. Kilpailijoista karsittiin Restamax Oyj, koska yritys oli julkinen osakeyhtiö. Sen analysoinnissa olisi tullut ottaa huomioon pörssiyhtiöiden säännökset, kuten IFRS-standardi. Tilinpäätöstiedot hankittiin Patentti- ja rekisterihallitukselta sähköisesti (PRH 2015b). Tilinpäätöstietojen tutkimisen

jälkeen todettiin, ettei AH Cafe & Rest Service Oy ole yhtä iso kuin kilpailija-analyysi antoi ymmärtää, koska yrityksen liikevaihto oli vuonna 2012 noin 0,5 miljoonaa euroa. Patentti- ja rekisterihallituksen tietokannassa ei ollut yrityksen konsernitilinpäätöstä, jolloin yritys jä-tettiin tarkastelun ulkopuolelle pienen liikevaihdon vuoksi. Kolmelle valitulle yritykselle teh-tiin tilinpäätösanalyysi samalla periaatteella kuin CMB Catering Oy:lle. Tilinpäätöstiedot syötettiin työkaluun ja ainoat tarvittavat oikaisut ilmenivät Royal Ravintolat Oy:n kohdalla, jossa oikaistuun taseeseen syötettiin leasingomaisuuden arvo liitetiedoista.

Ravintolakolmio Oy:n tilikauden 1.1.2014-31.12.2014 tilinpäätöksen liitetietoja ei ollut saa-tavilla, jolloin analyysi tehtiin vain tuloslaskelman ja taseen lukujen perusteella. Henkilös-tön määrää ei ollut saatavilla tilinpäätöstiedoissa, mutta henkilöstön määrä saatiin Balance Ranking analyysistä (Balance Consulting 2015f). Vuonna 2014 BW-Restaurants Oy jul-kaisi konsernitilinpäätöksen emoyhtiön tilinpäätöksen lisäksi. Liitetietojen mukaan BW-Restaurants Oy omistaa 65 % TMK Restaurants AB:n osakkeista ja sen kotipaikka on Tukholma. Koska CMB Catering Oy toimii vain Suomessa eikä BW-Restaurants Oy ole tehnyt konsernitilinpäätöstä kahdelta edelliseltä vuodelta, lasketaan 2014 vuoden tunnus-luvut vain emoyhtiön osalta. Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia täten 2012 ja 2013 tunnus-lukujen kanssa. Royal Ravintolat Oy:n tilinpäätöstiedoista valittiin emoyhtiö Royal Ravinto-lat Oy tilinpäätösanalyysiin. He ovat julkaisseet myös konsernitilinpäätöksen, jossa on yh-distetty emoyhtiö sekä sataprosenttisessa omistuksessa oleva tytäryhtiö Oy Union Hotels Ab. Tytäryhtiön toimiala olivat hotellit, joten se rajattiin pois tarkastelusta.

Produktiin koottiin CMB Catering Oy:n, Ravintolakolmio Oy:n, BW-Restaurants Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n tunnusluvut kolmelta tarkasteluvuodelta. Kilpailijoiden tilikaudet si-joittuivat tammi–joulukuu välille, kun taas CMB Catering Oy:n tilikausi oli marras–lokakuu. Tarkastelussa CMB Catering Oy:n tilikautta ei muutettu vastaamaan muiden tilikausia ajal-lisesti, koska sillä ei ollut suurta merkitystä tunnuslukujen verrattavuuteen. Kilpailijoiden tunnuslukuja ei käsitelty yksitellen vaan kokonaisuutena. Vertailutaulukko on esitetty koko-naisuudessaan liitteessä 3.

Ensimmäisenä tarkasteluvuotena jokaisen vertailtavan yrityksen toiminta oli kannattavaa (taulukko 2). Ravintolakolmio Oy:n ROI ja ROE arvot eivät yltäneet viitteellisiin arvoihin vaan tuotto prosentit jäivät alle 10 prosentin. Vertailtavat yritykset käyttivät pääomiaan te-hokkaasti lukuun ottamatta Ravintolakolmio Oy:n koko pääomankieronopeutta, joka jäi alle yhden. Myyntisaamisten kiertoaika oli selkeästi ostovelkoja lyhyempi, joka näkyi pie-nenä nettokäyttöpääomana jokaisella yrityksellä. Ravintolakolmio Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n nettokäyttöpääomaprocentti oli jopa negatiivinen, mikä tarkoittaa, että toimintaan ei

sitoutunut konkreettisesti pääomaa. Vertailtavien yritysten maksuvalmius ei yltänyt viitteellisiin arvoihin, mutta CMB Catering Oy:n ja BW-Restaurants Oy:n kohdalla pysyttiin hyvissä arvoissa. Ravintolakolmio Oy:n maksuvalmius oli erittäin huono. CMB Catering Oy:n ja BW-Restaurants Oy:n vakavaraisuus olivat hyvät, mutta Ravintolakolmio Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n tyydyttävät.

Taulukko 2. Tunnusluvut vuonna 2012

	2012			
	CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat
KOKO & KASVU				
Henkilöstön muutos edelliseen vuoteen (%)				
Henkilötön määrä	171	45	90	457
Liikevaihdon muutos edelliseen vuoteen (%)				
Liikevaihdon määrä (€)	16 980 146,46	4 926 038,36	9 759 527,75	61 217 420,98
Taseen loppusumman muutos edelliseen vuoteen(%)				
Taseen loppusumma (€)	7 522 105,44	5 775 330,93	3 059 861,85	24 529 002,94
KANNATTAVUUS				
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI)	31,52 %	4,07 %	56,50 %	23,04 %
Oman pääoman tuotto prosentti (ROE)	44,19 %	7,16 %	63,36 %	43,33 %
Liikevoittoprosentti	11,67 %	5,14 %	13,57 %	4,36 %
Nettotulos prosentti	9,73 %	3,30 %	10,30 %	4,10 %
Käyttökate prosentti	14,32 %	8,97 %	15,19 %	9,69 %
TEHOKKUUS				
Koko pääomankiertonopeus	2,26	0,85	3,19	2,50
Myyntisaamisten kiertoaika	5 päivää	23 päivää	28 päivää	19 päivää
Ostovelkojen kiertoaika	46 päivää	30 päivää	67 päivää	133 päivää
Nettokäyttöpääomaprosentti	9,83 %	-20,26 %	11,55 %	-5,00 %
MAKSUVALMIUS				
Quick ratio	1,46	0,32	1,65	0,69
Current ratio	1,61	0,38	1,76	0,78
VAKAVARAISSUUS				
Omavaraisuusaste	49,71 %	36,48 %	51,81 %	23,60 %
Nettovelkaantumisaste eli gearing	-40,18 %	146,65 %	-85,21 %	52,09 %
Lainojen hoitoaika	0,68 vuotta	7,61 vuotta	0,14 vuotta	1,14 vuotta

Toisena tarkasteluvuotena päästiin vertaamaan myös henkilöstön, liikevaihdon ja taseen loppusumman kehitystä. CMB Catering Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n kohdalla kasvua tapahtui jokaisella osa-alueella (taulukko 3). Ravintolakolmio Oy:n liikevaihto laski, mutta taseen loppusumma kasvoi uuden lainan johdosta. BW-Restaurants Oy:n liikevaihto kasvoi, mutta taseen loppusumma pieneni rahoitusomaisuuden pienennettyä. BW-Restaurants Oy:n tilinpäätöstietojen mukaan yrityksellä ei ole yhtään pitkäaikaista pääomaa, joka on erittäin mielenkiitoinen skenaario. Yritys rahoittaa toimintansa lyhytaikaisella pääomalla ja rahoitusomaisuudellaan.

Ravintolakolmio Oy:n kannattavuus heikkeni entisestään toisena tarkasteluvuotena. Yrityksen sijoitetun pääomantuotto prosentti oli negatiivinen, joka pienensi jo hankittua pääomaa. Royal Ravintolat Oy:n ROI:n arvo jäi vain tyydyttävälle tasolle. Tehokkuuden tun-

nusluvut olivat ensimmäisen tarkasteluvuoden mukaisia jokaisella yrityksellä. Maksuvalmius parani kaikilla, paitsi Royal Ravintolat Oy:llä. Quick ration ja current ration arvot heikkenivät entisestään. CMB Catering Oy:n ja BW-Restaurants Oy:n omavaraisuusasteet kasvoivat, kun taas Ravintolakolmio Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n heikkenivät. Gearing eli nettovelkaantumisaste pysyi Ravintolakolmio Oy:llä edelleen yli 100 %, jota pidetään heikkona arvona.

Taulukko 3. Tunnusluvut vuonna 2013

	2013			
	CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat
KOKO & KASVU				
Henkilöstön muutos edelliseen vuoteen (%)	-22,22 %	-11,11 %	27,78 %	12,91 %
Henkilötön määrä	133	40	115	516
Liikevaihdon muutos edelliseen vuoteen (%)	0,34 %	-1,94 %	7,02 %	1,38 %
Liikevaihdon määrä (€)	17 037 905,73	4 830 436,77	10 444 843,99	62 064 594,44
Taseen loppusumman muutos edelliseen vuoteen(%)	8,45 %	7,54 %	-6,97 %	5,50 %
Taseen loppusumma (€)	8 157 500,90	6 210 688,77	2 846 735,31	25 878 278,41
KANNATTAVUUS				
Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	31,86 %	-0,56 %	58,14 %	13,49 %
Oman pääoman tuotto-% (ROE)	44,34 %	1,49 %	67,25 %	34,42 %
Liikevoitto-%	8,50 %	1,38 %	13,12 %	3,26 %
Nettotulos-%	11,57 %	0,71 %	9,96 %	3,07 %
Käyttökate-%	12,38 %	5,81 %	14,44 %	6,83 %
TEHOKKUUS				
Koko pääomankiertonopeus	2,17	0,81	3,54	2,46
Myyntisaamisten kiertoaika	13 päivää	20 päivää	23 päivää	14 päivää
Ostovelkojen kiertoaika	44 päivää	45 päivää	61 päivää	197 päivää
Nettokäyttöpääomapro-%	13,49 %	-5,37 %	10,73 %	-8,98 %
MAKSUVALMIUS				
Quick ratio	1,86	0,67	1,71	0,61
Current ratio	2,04	0,74	1,84	0,68
VAKAVARAISSUUS				
Omavaraisuusaste	63,18 %	34,75 %	52,91 %	20,35 %
Nettovelkaantumisaste eli gearing	-23,02 %	151,85 %	-60,04 %	26,94 %
Lainojen hoitoaika	0,60 vuotta	12,79 vuotta	0,18 vuotta	1,36 vuotta

Kolmantena tarkasteluvuotena BW-Restaurants Oy kasvatti liikevaihtoaan melkein 40 % uuden ravintolan avaamisen myötä. Muiden kasvu oli pientä ja Ravintolakolmio Oy:n osalla kasvua ei tullut. Yritysten kannattavuus pysyi huonosta taloustilanteesta huolimatta tyydyttävänä tai hyvänä, lukuun ottamatta Royal Ravintolat Oy:tä (taulukko 4). Yrityksen ROI:n ja ROE:n arvot olivat negatiiviset ja yritys teki noin 2 miljoonan euron tappion. Ravintolakolmio Oy sai kasvatettua ROI:n ja ROE:n arvoja hieman edellisvuoteen verrattuna.

Yritykset onnistuivat käyttämään pääomiaan edelleen tehokkaasti eikä myyntisaamisten ja ostovelkojen suhde ole muuttunut merkittävästi tarkasteluvuosien aikana. Jokainen yritys on onnistunut pienentämään nettokäyttöpääomapro-%:n. Royal Ravintolat Oy:n maksuvalmius heikkeni entisestään. Ravintolakolmio Oy sai parannettua maksuvalmiuttaan hyvälle tasolle quick ration osalta ja tyydyttävälle current ration osalta. CMB Catering Oy:n

ja BW-Restaurants Oy:n maksuvalmiudet hieman heikkenivät, mutta pysyivät silti hyvän ja tyydyttävän lukemissa. Royal Ravintolat Oy:n omavaraisuus aste tippui alle 15 % ja gearing arvo nousi yli 200 %. Ravintolakolmio Oy:n vakavaraisuus on samalla tasolla edellisvuoden kanssa. CMB Catering Oy:n ja BW-Restaurants Oy:n vakavaraisuusasteet olivat hyvät.

Taulukko 4. Tunnusluvut vuonna 2014

	2014			
	CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat
KOKO & KASVU				
Henkilöstön muutos edelliseen vuoteen (%)	3,01 %	-2,50 %	41,74 %	4,65 %
Henkilötön määrä	137	39	163	540
Liikevaihdon muutos edelliseen vuoteen (%)	3,37 %	-0,66 %	38,86 %	0,80 %
Liikevaihdon määrä (€)	17 612 520,75	4 798 742,61	14 503 945,10	62 562 184,82
Taseen loppusumman muutos edelliseen vuoteen(%)	8,64 %	21,32 %	20,84 %	-1,36 %
Taseen loppusumma (€)	8 862 596,54	7 534 995,77	3 440 033,02	25 525 733,07
KANNATTAVUUS				
Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	15,30 %	1,25 %	57,47 %	-23,58 %
Oman pääoman tuotto-% (ROE)	20,55 %	6,40 %	69,63 %	-50,06 %
Liikevoitto-%	7,88 %	4,51 %	9,01 %	-3,16 %
Nettotulos-%	6,16 %	3,15 %	7,42 %	-3,37 %
Käyttökate-%	11,46 %	9,00 %	11,67 %	0,88 %
TEHOKKUUS				
Koko pääomankiertonopeus	2,07	0,70	4,61	2,43
Myyntisaamisten kiertoaika	13 päivää	23 päivää	17 päivää	14 päivää
Ostovelkojen kiertoaika	39 päivää	46 päivää	67 päivää	182 päivää
Nettokäyttöpääomaprosentti	11,17 %	3,77 %	3,76 %	-17,92 %
MAKSUVALMIUS				
Quick ratio	1,61	1,09	1,18	0,28
Current ratio	1,80	1,17	1,29	0,38
VAKAVARAISSUUS				
Omavaraisuusaste	60,96 %	31,15 %	46,01 %	12,37 %
Nettovelkaantumisaste eli gearing	-13,10 %	161,15 %	-61,91 %	204,92 %
Lainojen hoitoaika	0,88 vuotta	10,84 vuotta	0,22 vuotta	13,02 vuotta

CMB Catering Oy:lle tehdyn tilinpäätösanalyysin perusteella voidaan todeta, että yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat hyvät. Yritys on pystynyt vaikeasta taloustilanteesta huolimatta kasvattamaan liikevaihtoaan ja tekemään positiivista tulosta. Yritys on investoinut kahtena viimeisenä tarkasteluvuotena uusiin osakeisiin ja liiketiloihin. Kaikkien tunnuslukujen arvot olivat hyvät ja yrityksen tulevaisuus näyttää positiiviselta. Ostovoiman odotetaan kuitenkin laskevan, koska yksityinen kulutus pienenee. Ruoka- ja alkoholimyynnissä ei odoteta kasvua, mutta edustuskulujen 50 % verovähennys vuonna 2015 elvyttää hieman yritysmyyntiä. (Vihmo 2014.) Vuonna 2015 ennustetaan, että bruttokansantuote kasvaa vain 0,2 %. Yksityisen kulutuksen ennustetaan kuitenkin kasvavan 1,3 % kotitalouksien tulojen kasvun myötä. (Valtiovarainministeriö 2015b.) Voidaan odottaa, että tulevan tilinpäätöksen tunnusluvut mukailevat edellisvuosien tasoa.

7 Pohdinta

Tilinpäätösanalyysin perusteella voin todeta, että CMB Catering Oy:n konsernin kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat hyvät. Analyysissä vertasin tunnuslukuja niin kirjallisuuden viitearvoihin kuin alan keskiarvoihin. Emoyhtiön toimialana oli kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut, ja tytäryhtiöiden ravintola-ala. Peilasin tuloksia molempien alojen toteutuneisiin arvoihin, jotta nähtiin tilanne myös emoyhtiön toimialan kannalta. Ravintola-alalla kannattava toiminta ei ole itsestäänselvyys ja se myös näkyi tuloksissa. Vertailtaessa CMB Catering Oy:n tunnuslukuja ravintola-alan kilpailijoihin huomasin, kuinka hyvässä asemassa yritys oli muihin nähden. Balance Ranking tilastoissa CMB Catering Oy oli kaikkien laskettujen tunnuslukujen osalta 50 parhaan joukossa (N=150) eli selvästi keskitasoa paremmassa asemassa taloudellisesti (Balance Consulting 2015f). Tunnuslukuanalyysi todisti, että CMB Catering Oy onnistui strategiassa hyvin kyseisinä vuosina.

Analyysissä kävi ilmi, että suuren ravintola-alan yrityksen, Royal Ravintolat Oy:n, kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus heikkenivät erittäin huonolle tasolle vuonna 2014. Ravintolakolmio Oy:n tunnuslukuanalyysissä vuosina 2012–2014 huomasi taas selkeän kasvun. Yritys aloitti jo vuonna 2012 huonosta tilanteesta ja tulos laski myös vuonna 2013. Kannattavuus ja maksuvalmius sekä vakavaraisuus olivat tyydyttävän ja heikon rajoilla. Vuonna 2014 yritys onnistui kasvattamaan tulosta sekä parantamaan maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Yritys onnistuivat strategian toteuttamisessa, joka näkyy positiivisesti tunnusluvuissa. Tunnuslukuanalyysin perusteella BW-Restaurants Oy on CMB Catering Oy:n lähin kilpailija. Yrityksen taloudellinen tilanne tunnusluvuilla mitattaessa on parempi kuin CMB Catering Oy:n. Vuonna 2014 BW-Restaurants Oy sai kasvatettu liikevaihtoaan uuden ravintolan avaamisen myötä, vaikka myynti laski ravintola-alalla yleisesti. Alalla yleisesti heikentynyt kannattavuus näkyi heidänkin tuloksessa, kuten myös CMB Catering Oy:n.

Tunnuslukuanalyysin tulos CMB Catering Oy:n osalta oli odotusteni mukainen. Mielikuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta oli hyvä. Yllättävänä tuloksena tuli current ration tyydyttävä arvo. Yrityksen vaihto-omaisuus oli pieni, mikä vaikutti tunnusluvun arvoon heikentävästi. Konsernin yhteenlaskettu varastoarvo oli pieni, jolloin rahaa ei sitoutunut turhaan varastoon. Current ration arvo nousi ainoastaan CMB Catering Oy:n kohdalla toisen tarkasteluvuotena yli kahden eli hyvän rajan. Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että current ration arvo on vaikea saada ravintola-alalla kirjallisuuden viitteellisten arvojen mukaiseksi, koska jokaisena tarkasteluvuotena sekä CMB Catering Oy:n että kilpailijoiden current ration arvot olivat tyydyttäviä tai heikkoja. Raaka-aineita ei voida säilöä pitkiksi

ajoksi, koska varasto koostuu pääsääntöisesti tuoretavarasta, joka tulee hyödyntää tietyn ajan sisällä. Tämän vuoksi varastojen tasearvot ovat yleensä matalat.

Kilpailijoiden tulokset olivat erittäin mielenkiintoiset. Olin positiivisesti yllättynyt, kuinka hyvin BW-Restaurants Oy onnistui kasvattamaan liiketoimintaansa tarkasteluvuosina. Royal Ravintolat Oy:n synkkä alamäki oli jo taloustilanteen vuoksi oletettavissa. Yrityksen tilanne oli vielä vuosina 2012 ja 2013 hyvä, lukuun ottamatta heikkoa maksuvalmiutta. Vuonna 2014 yritys ei onnistunut strategiassa tai sen toteuttamisessa, jonka seuraukset näkyvät suoraan liitteessä 3.

Prosessin aikana tuli vastaan muutama ongelmatilanne. Ensimmäinen pohdittava asia oli, miten otetaan huomioon emoyhtiön toimiala, kun tytäryhtiöiden toimialana on ravintola-ala. Tekstissä käytettiin vain nimitystä CMB Catering Oy, vaikka puhuttiin konsernista eikä vain emoyhtiöstä. Produktin kuvaamisessa ja tunnuslukujen analysoinnissa pyrittiin korostamaan, että tarkastelun alla oli yritys konsernina eikä emoyhtiönä. Työssä päädyttiin vertaamaan lukuja myös emoyhtiön toimialaan, koska suurin osa konsernin liikevaihdosta tuli sieltä. Tärkeänä huomiona opin, että tarkasteluja tehdessä tulee olla aina tietoinen, mitä lukuja käyttää. Toimialakohtaiset erot voivat olla suuria, jolloin on syytä huomioida, mitkä kaikki yritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Esimerkiksi Royal Ravintolat Oy:n kohdalla tuli tarkastelu tehdä vain emoyhtiölle, koska konsernitilinpäätöksessä oli myös hotellitoiminnan luvut.

Toisena huomiona oli Ravintolakolmio Oy:n alhainen liikevaihto. Yritys ei ole veloitettu tekemään konsernitilinpäätöstä omistusrakenteen johdosta, joten tilinpäätöstiedoissa ilmoitettu liikevaihto on huomattavasti alhaisempi kuin mitä koko Ravintolakolmio-ryhmän liikevaihto yhteenlaskettuna olisi. Yrityksien omistaja omistaa yritykset yksityisenä henkilönä, ei yrityksenä, jolloin laki ei velvoita häntä tekemään konsernitilinpäätöstä. CMB Catering Oy taas omistaa yrityksenä tytäryhtiöt ja on siksi veloitettu julkaisemaan konsernitilinpäätöksen. Päätelmät Ravintolakolmio Oy:n osalta koskevat siis vain pientä osaa Ravintola-ryhmään kuuluvista yrityksistä.

Produktista tuli mielestäni looginen, helppokäyttöinen ja luotettava. Sijoitin välilehdet kronologisessa järjestyksessä ja tein soluviittaukset alusta alkaen. Käyttäjän on helppo lisätä luvut tilinpäätöstiedoista ensimmäisen sivun käyttöohjeiden mukaan. Kaikki solut, joihin ei tarvitse tehdä muutoksia, lukitsin. Suojasin jokaisen taulukon samalla salasanalla, joka helpottaa mahdollisten muutosten tekemistä. Tein kolmelle vertailtavalle kilpailijalla omat

työkirjat, joissa tunnusluvut laskettiin. Tunnuslukujen arvot linkitin CMB Catering Oy:n tilinpäätösanalyysityökaluun yhdelle välilehdelle. Tulosten analysointia havainnollistin värikoodilla ja kuvioilla.

Pidän tuloksia luotettavana. Vertasin tuloksia Helsingin OP Pankki Oyj:n, Balance Rankingin ja toimeksiantajan toimittaman kilpailijaseurantamateriaalin lukuihin. Tunnuslukujen arvoissa ilmeni pieniä eroavaisuuksia, jotka johtuivat eri laskukaavoista ja oikaisumenetelmistä. Suurin osa työkalussa lasketuista tunnusluvuista oli arvoltaan heikompia kuin muiden tahojen esittämässä analyysissä. Eroavaisuudet eivät kuitenkaan olleet merkittäviä eikä niillä ollut vaikutusta analysointiin. Kilpailijoiden tunnusluvut laskettiin samalla periaatteella kuin CMB Catering Oy:n, jolloin vertailu yritysten välillä oli validia.

Ero lähtötilanteen ja lopputuloksen välillä oli suuri. Aihe oli kiinnostava jo alusta lähtien. Tiesin muutamia tilinpäätösanalyysiin käytettäviä tunnuslukuja, mutta prosessi ei ollut tuttu. Mielestäni toimiala- ja strategia-analyysi ovat tärkeitä, jotta tuloksista tulee luotettavia. Toimiala itsessään oli jo tuttu ja toimeksiantaja oli toimittanut kilpailija-analyysin tulokset, jolloin vertailuun tarvittut yritykset oli jo valikoitu. Jatkoprosjektina näen toimiala- ja strategian-analyysin CMB Catering Oy:lle. Tarkemman analyysin avulla voidaan tehdä valideja päätelmiä toimialan kehittymisestä, kuten kilpailijoista ja markkinaosuudesta, sekä mahdollisista vaihtoehtoisista strategioista. Minkälaiset mahdollisuudet yrityksellä on tulevaisuudessa ja millaisia uhkia ja mahdollisuuksia se voi kokea?

Produktia voisi kehittää arvon määrittämisen osalta. Tunnusluvut on laskettu kattavasti, mutta yrityksen arvon määrittämiseen liittyvä osia jäi suppeaksi. Yrityksen arvon määrittämiseen, tuottoarvoa hyödyntäen, liittyy paljon pehmeiden tekijöiden analysointia. Ennen lukujen analysointia otetaan huomioon toimiala ja strategia, joita ei tässä työssä käsitelty. Yrityksen arvon määrittämisen menetelmien tarkastelu jäi myös hyvin pinta puoliseksi. Substanssiarvo- ja tuottoarvomenetelmäprosessi on kuvattu, mutta niiden toteutus pohjautui produktissa vain laskentaan. Hyvänä jatkoprosjektina tästä työstä voisi olla CMB Catering Oy:n arvonmääritys tuottoarvoa hyödyntäen. Kattava analyysi toimialasta ja yrityksen strategiasta sekä tulevaisuuden näkymistä niin yrityksen kuin talouden näkökulmista antavat tarkemman arvion yrityksen arvosta.

Kolmantena jatkoprosjektina voisi olla voiton jaon analysoiminen ravintola-alan yrityksissä. Kuinka paljon yritykset jakavat keskimäärin osinkoa ja kuinka paljon voitoista jätetään omaan pääomaan? Oman pääoman määrä vaikuttaa sekä ROI:n että ROE:n arvoon ja omavaraisuusasteeseen. Sijoittajien kannalta tämä kysymys on erittäin mielenkiintoinen,

koska jokainen sijoittaja haluaa pääomalleen tuottoa. Osingon jakoa analysoimalla useamman vuoden takaa voidaan ennustaa myös tulevaisuuden osingon jakoperiaate. Tämän perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, onko sijoittajan mielestä sijoitus kannattava vai ei. Tähän vaikuttaa esimerkiksi sijoittajan haluttu sijoitetun pääoman tuotto-%sentin arvo.

Projektin aikataulu ei onnistunut, koska sitä varten en tehnyt tarkkaa aikataulua. Tiettyä määräaikaan työn valmiiksi saamiselle ei ollut toimeksiantajan eikä minun puolelta, joten uskon sen olevan syy työn valmistumisen viivästymiselle. Työn kirjoittamiseen kului myös yllättävän paljon aikaa. Tietoa oli paljon saatavilla ja oleellisen ja tarvittavan tiedon poimiminen kirjallisuuden joukosta oli loppua kohden hankalaa. Useimmissa teoksissa käsiteltiin tilinpäätösanalyysia laajasti, mutta uusia, luotettavia tuloksia ja näkökulmia oli vaikea löytää. Työssä käytettiin paljon suomenkielisiä lähteitä, koska tietoa oli saatavilla niistä jo runsaasti. Intensiivisemmällä etsimisellä olisi varmasti löytynyt vieraskielistä kirjallisuutta enemmän, josta olisi saanut enemmän näkökulmia aiheeseen liittyen. Viitteellisten arvojen löytäminen oli myös haastavaa. Matkailu- ja ravitsemisalalan tilastoja oli saatavilla Tilastokeskuksessa vain vuoteen 2012 asti ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n tilastoissa vuoteen 2013 asti. Työssä käytettiin paljon kirjallisuuden viitearvoja sekä Balance Ranking analyysin toteutuneita lukuja.

Oppiminen tapahtui vasta tekemällä. Tietoperustan kirjoittamisessa sai kokonaiskuvan, millainen prosessi tilinpäätösanalyysi on ja mitä kaikkea siinä tulee huomioida. Aihe oli varsin laaja ja produktia laatiessa tuli heti selväksi, ettei työssä voida paneutua strategian toteutumiseen muuten kuin tilinpäätöstiedoissa ilmoitettavien tietojen perusteella. Kassavirtalaskelmat jätettiin työn ulkopuolelle, koska niitä ei tarvittu tunnuslukuanalyysissä. Kassavirta-analyysi olisi hyvä tehdä arvon määrittämisen yhteydessä, mutta työn sisällön kohtuullisena pitämisen vuoksi jätettiin ne työn ulkopuolelle.

Mielestäni oli oikea valinta valita tarkempaan analyysiin kolme yritystä, jotka olivat toimeksiantajan toimittaman materiaalin perusteella yrityksen lähimpiä kilpailijoita taloudellisesti. Vertailtavien yritysten tunnusluvut olivat hyvinkin vaihtelevat. Ala ei ole staattinen vaan suhdannevaihtelut ja yleinen ostovoima vaikuttavat tulokseen. Oppimisen kannalta oli erittäin hyvä, ettei kaikkien yritysten taloudellinen tilanne ollut samanlainen. Mielenkiintoni heräsi Ravintolakolmio Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n kohdalla: mikä on ollut suurin syy heikkoon kannattavuuteen, joka vaikutti heikentävästi myös maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen. Kuten aiemmin todettiin, kannattamattoman toiminnan yrityksen maksuvalmius on harvoin hyvä, mutta kannattavan toiminnan yrityksen maksuvalmius voi olla huono.

Projekti opetti paljon ulkoisesta laskennasta ja sen hyödyllisyydestä. Laskenta perustuu lukuihin, jotka muodostuvat ihmisen tekemisestä. Luvut ovat seurausta jostakin. Esimerkiksi hyvin suunniteltu ja toteutettu strategia näkyy tilinpäätöksessä positiivisesti. Tilinpäätöksen liikevaihto koostuu koko vuoden myynneistä, joista on vähennetty arvonlisävero. Myyntiä saadaan, kun onnistutaan esimerkiksi markkinoinnissa ja hinnoittelussa. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, että luvuilla on tarina. Ne muodostuvat jostakin ja yrityksellä on mahdollisuus vaikuttaa niihin. Luvun arvosta voidaan tehdä johtopäätöksiä, joita voidaan käyttää päätöksen teon tukena. Ulkoinen laskenta on yhtä paljon pehmeiden tekijöiden analysointia kuin laskukaavojen ratkaisemista. Syy-seuraus suhteiden selvittäminen korostuu tilinpäätösanalyysissä.

Lähteet

Aalto People 2015. Seppo Ikäheimo. Luettavissa: https://people.aalto.fi/index.html?profile-page=isfor#!seppo_ikaheimo. Luettu: 18.8.2015.

Accounting Tools 2015. Financial Statement Analysis. Luettavissa: <http://www.accounting-tools.com/financial-statement-analysis>. Luettu: 1.9.2015.

Balance Consulting 2015a. Tunnuslukuopas. Kauppalehti Oy. Luettavissa: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>. Luettu: 2.6.2015.

Balance Consulting 2015b. Balance Analyysi. Kauppalehti Oy. Luettavissa: http://www.balanceconsulting.fi/tuotteet/balance_analyysi. Luettu: 16.10.2015.

Balance Consulting 2015c. Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI). Luettavissa: http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/sijoitetun_paaoman_tuotto. Luettu: 16.12.2015.

Balance Consulting 2015d. Käyttökate-%. Luettavissa: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/kayttokate>. Luettu: 19.2.2016.

Balance Consulting 2015e. Oman pääoman tuotto-% (ROE). Kauppalehti Oy. Luettavissa: http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/oman_paaoman_tuotto. Luettu: 16.12.2015.

Balance Consulting 2015f. Balance Ranking. Ravintolayhtiöt 22.12.2015. Helsinki.

CMB Catering Oy 2015. CMBRa Konsernirakenne 2015. Helsinki.

CMB Catering Oy 2014. Tasekirja 1.11.2013–31.10.2014. Helsinki.

CV Group 2015. Seppo Ikäheimo. Luettavissa: <http://www.cvgroup.fi/seppo.html>. Luettu: 16.12.2015.

Helsingin OP Pankki Oyj 2015. CMB Catering Oy tilinpäätösanalyysi. Helsinki.

Helsingin OP Pankki Oyj 2011. Tilinpäätösanalyysin lukuohje. Helsinki.

Ikäheimo, S. 2014. Tilinpäätösanalyysi omistajan näkökulmasta. Teoksessa Ikäheimo, S., Laitinen, E.K., Laitinen, T. & Puttonen, V. 2014. Yrityksen taloushallinto tänään, s. 45–81. Vaasan Yritysinformaatio Oy. Vaasa.

Jalonen, H. 2014. Huono kokemus leviää somessa kuin kulovalkea. Talouselämä. Luettavissa: <http://www.talouselama.fi/tebatti/huono-kokemus-leviaa-somessa-kuin-kulovalkea-3463349>. Luettu: 27.1.2016.

Kallunki, J. 2014 Tilinpäätösanalyysi. Talentum. Helsinki.

Kauppalehti 2011. Yrityksen arvo ja hinta ovat eri asia. Luettavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/yrityksen-arvo-ja-hinta-ovat-eri-asia/xSgrvunx>. Luettu: 3.9.2015.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 30.6.1968/360.

Leskelä, M. 2011. Onko yrityskaupassa syntyvä liikearvo haitallista? Talouselämä. Luettavissa: <http://www.talouselama.fi/yrityskaupat/onko-yrityskaupassa-syntyva-liikearvo-haitallista-3381588>. Luettu: 19.2.2016.

Mara 2013. Tilastotietoja hotelli- ja ravintola-alalta 2013. Luettavissa: <http://www.mara.fi/toimiala/tilastoja-ja-tutkimuksia/alan-tunnuslukuja/taskutilasto>. Luettu: 19.2.2016.

Mäki-Arvela, E. 2015. Tilinpäätöstietoihin pohjautuva kilpailija-analyysi. HHTthesis. Luettavissa: <https://ezproxy.haaga-helia.fi:2119/thesis.php?id=636>. Luettu: 5.2.2016.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita. Helsinki.

Oksaharju, J. 2.3.2015. Warren Buffin vuotuinen sijoittajakirje julkaistu. Nordnet blogi. Luettavissa: <http://www.nordnetblogi.fi/warren-buffettin-vuotuinen-sijoittajakirje-julkaistu/02/03/2015/>. Luettu: 2.6.2015.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

PRH 2015a. Patentti- ja rekisterihallitus. Tilinpäätöksen ilmoittajalle. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tilinpaatos.html>. Luettu: 2.6.2015.

PRH 2015b. Patentti- ja rekisterihallitus. Virre. Tilinpäätöshaku. Luettavissa: <https://virre.prh.fi/novus/finStateSearch?execution=e2s1>. Luettu: 19.1.2016.

Penman, S.H. 2013. Financial Statement Analysis and Security Valuation. McGraw-Hill Education. New York.

Puolamäki, E. 2007. Strateginen johdon laskentatoimi. Tietosanomat Oy. Helsinki.

Pörssisäätiö 2005. Miten tilinpäätös muuttuu? Opas IFRS-standardien vaikutuksista. Helsinki. Luettavissa: http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2012/01/1117-IFRS-opas_suomi.pdf. Luettu: 18.8.2015.

Rissanen, V. 2014. Ravintoloiden pudotuspeli Helsingissä on alkanut. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kaupunki/a1404360061915>. Luettu: 2.6.2015.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tiinpäätös. Kauppakamari. Helsinki.

Taloussanomat 2015. Taloussanakirja: oikaistu tuloslaskelma. Sanoma Media Finland Oy. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/oikaistu%20tuloslaskelma/>. Luettu: 1.9.2015.

Valtiovarainministeriö 2015a. Talousnäkymät ja palkanmuodostuminen, tammikuu 2015. Luettavissa: <http://vm.fi/julkaisut/talousnakymat>. Luettu: 27.1.2016.

Valtiovarainministeriö 2015b. Taloudellinen katsaus, talvi 2015. Luettavissa: <http://vm.fi/julkaisu?pubid=8101>. Luettu: 27.1.2016.

Vihmo, J. 2014. Kotimainen kysyntä vähenee edelleen – Mara-alan tuleva vuosi alkaa laskevassa myynnissä. Matkailu- ja Ravitsemispalvelut Mara ry. Helsinki.

Vihmo, J. 2015. Tuleva vuosi alkaa laskevassa myynnissä – Mara-alan kuluva vuosi yleistä taloustilannetta parempi. Matkailu- ja Ravitsemispalvelut Mara ry. Helsinki.

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Yrityskirjat Oy. Helsinki.

YTJ. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. CMB Catering Oy. Luettavissa: <https://tietopalvelu.ytj.fi/yritystiedot.aspx?yavain=860208&tar-kiste=F5E4C092CCEF066DA91A99EE6FBC5E2BC0469>. Luettu: 17.12.2015.

Yritys-Suomi 2015. Tuottoarvon määrittäminen. Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/tuottoarvon-maarittaminen>. Luettu: 3.9.2015.

Yritystutkimus ry 2015. Jäsenet. Luettavissa: http://yritystutkimusry.fi/?page_id=6. Luettu: 28.12.2015.

Yritystutkimus ry 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Gaudeamus. Helsinki.

Yrittäjäsanommat 2014. Matkailu- ja ravintola-ala syyttä ahdingostaan kovaa verokuormaa. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/varsinais-suomenyrittajat/kskyrittajat/uutinen/?groupId=b0404538-fc86-4c4f-838f-7a20d9db0b13&announcementId=9b472be1-4d6e-4a49-8c39-3b8141f062a2>. Luettu: 2.6.2014.

Yrittäjät 2014. Arvonmääritys. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/arvonmaaritys/>. Luettu: 3.9.2015.

Liitteet

Liite 1. Kululajikohtainen tuloslaskelma ja sen oikaiseminen.

Kululajikohtainen tuloslaskelma

	1.11.2011-31.10.2012
LIKEVAIHTO	
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys/vähennys (+/-)	
Valmistus omaan käyttöön (+)	
Liiketoiminnan muut tuotot	
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana (-)	
Varastojen lisäys /vähennys (+/-)	
Ulkopuoliset palvelut (-)	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot (-)	
Henkilösivukulut	
Eläkesivukulut (-)	
Muut henkilösivukulut (-)	
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä (-)	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset (-)	
Liiketoiminnan muut kulut (-)	
<u>LIKEVOITTO (-TAPPIO)</u>	
Rahoitustuotot ja -kulut	
Tuotto osuuksista saman konsernin yrityksissä (+)	
Tuotto osuuksista omistusyhteyserityksissä (+)	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista (+)	
Saman konsernin yrityksiltä (+)	
Muilta (+)	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Saman konsernin yrityksiltä (+)	
Muilta (+)	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista (-)	
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista (-)	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	
Saman konsernin yrityksiltä (-)	
Muille (-)	
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	
Satunnaiset erät	
Satunnaiset tuotot (+)	
Satunnaiset kulut (-)	
VOITTO (tappio) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	
Tilinpäätössiirrot	
Poistoeron lisäys/vähennys (+/-)	
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys (+/-)	
Tuloverot	
Tilikauden verot (-)	
Laskennalliset verot (-)	
Muut välittömät verot (-)	
Vähemmistöosuudet	
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	

Oikaistu kululajikohtainen tuloslaskelma

1.11.2011-31.10.2012

LIKEVAIHTO	
Liiketoiminnan muut tuotot	
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	
Aine- ja tarvikekäyttö	
Ulkopuoliset palvelut	
Henkilöstökulut	
Laskennallinen palkkorjaus	
Liiketoiminnan muut kulut	
Valmisteveraston lisäys/vähennys	
KÄYTTÖKATE	
Suunnitelman mukaiset poistot	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	
LIKETULOS	
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Korkokoulut ja muut rahoitustuotot	
Kurs sierot	
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	
Välittömät verot	
NETTOTULOS	
Satunnaiset tuotot	
Satunnaiset kulut	
KOKONAISTULOS	
Poistoerojen lisäys/vähennys	
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	
Laskennallinen palkkorjaus	
Käyvän arvon muutokset	
Muut tuloksen oikaisut	
TILIKAUDEN TULOS	

Liite 2. Toimintolajikohtainen tuloslaskelma ja sen oikaiseminen.

Toimintolajikohtainen tuloslaskelma

	1.1.2012-31.12.2012
	LIKEVAIHTO
Hankinnan ja valmistuksen kulut (-)	
Bruttokate	
Myyntiin ja markkinoinnin kulut (-)	
Hallinnon kulut (-)	
Liiketoiminnan muut tuotot (+)	
Liiketoiminnan muut kulut (-)	
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	
Rahoitustuotot ja -kulut	
Tuotto osuuksista saman konsernin yrityksissä (+)	
Tuotto osuuksista omistusyhteisyriyksissä (+)	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	
Saman konsernin yrityksiltä (+)	
Muilta (+)	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Saman konsernin yrityksiltä (+)	
Muilta (+)	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista (-)	
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista (-)	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	
Saman konsernin yrityksiltä (-)	
Muille (-)	
VOITTO (tappio) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	
Satunnaiset erät	
Satunnaiset tuotot (+)	
Satunnaiset kulut (-)	
VOITTO (tappio) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	
Tilinpäätössiirrot	
Poistoeron lisäys/vähennys (+/-)	
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys (+/-)	
Tuloverot	
Tilikauden verot (-)	
Laskennalliset verot (-)	
Muut välittömät verot	
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	

Oikaistu toimintolajikohtainen tuloslaskelma

1.1.2012-31.12.2012

LIKEVAIHTO	
Liiketoiminnan muut tuotot	
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	
Aine- ja tarvikekäyttö	
Ulkopuoliset palvelut	
Henkilöstökulut	
Laskennallinen palkkakorjaus	
Liiketoiminnan muut kulut	
Valmisteveraston lisäys/vähennys	
KÄYTTÖKATE	
Suunnitelman mukaiset poistot	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	
LIKETULOS	
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Korkokoulut ja muut rahoitustuotot	
Kurssierot	
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	
Välittömät verot	
NETTOTULOS	
Satunnaiset tuotot	
Satunnaiset kulut	
KOKONAISTULOS	
Poistoerojen lisäys/vähennys	
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	
Laskennallinen palkkakorjaus	
Käyvän arvon muutokset	
Muut tuloksen oikaisut	
TILIKAUDEN TULOS	

Liite 3. CMB Catering Oy:n, Ravintolakolmio Oy:n, BW-Restaurants Oy:n ja Royal Ravintolat Oy:n tunnusluvut tilikausilta 2012-2014.

	2012			
	CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat
KOKO & KASVU				
Henkilöstön muutos edelliseen vuoteen (%)				
Henkilötön määrä	171	45	90	457
Liikevaihdon muutos edelliseen vuoteen (%)				
Liikevaihdon määrä (€)	16 980 146,46	4 926 038,36	9 759 527,75	61 217 420,98
Taseen loppusumman muutos edelliseen vuoteen(%)				
Taseen loppusumma (€)	7 522 105,44	5 775 330,93	3 059 861,85	24 529 002,94
KANNATTAVUUS				
Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	31,52 %	4,07 %	56,50 %	23,04 %
Oman pääoman tuotto-% (ROE)	44,19 %	7,16 %	63,36 %	43,33 %
Liikevoitto-%	11,67 %	5,14 %	13,57 %	4,36 %
Nettotulos-%	9,73 %	3,30 %	10,30 %	4,10 %
Käyttökate-%	14,32 %	8,97 %	15,19 %	9,69 %
TEHOKKUUS				
Koko pääomankiertonopeus	2,26	0,85	3,19	2,50
Myyntisaamisten kiertoaika	5 päivää	23 päivää	28 päivää	19 päivää
Ostovelkojen kiertoaika	46 päivää	30 päivää	67 päivää	133 päivää
Nettokäyttöpääomapro-sentti	9,83 %	-20,26 %	11,55 %	-5,00 %
MAKSUVALMIUS				
Quick ratio	1,46	0,32	1,65	0,69
Current ratio	1,61	0,38	1,76	0,78
VAKAVARAISSUUS				
Omavaraisuusaste	49,71 %	36,48 %	51,81 %	23,60 %
Nettovelkaantumisaste eli gearing	-40,18 %	146,65 %	-85,21 %	52,09 %
Lainojen hoitoaika	0,68 vuotta	7,61 vuotta	0,14 vuotta	1,14 vuotta

2013				2014			
CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat	CMBCa	Ravintolakolmio	BW	Royal Ravintolat
-22,22 %	-11,11 %	27,78 %	12,91 %	3,01 %	-2,50 %	41,74 %	4,65 %
133	40	115	516	137	39	163	540
0,34 %	-1,94 %	7,02 %	1,38 %	3,37 %	-0,66 %	38,86 %	0,80 %
17 037 905,73	4 830 436,77	10 444 843,99	62 064 594,44	17 612 520,75	4 798 742,61	14 503 945,10	62 562 184,82
8,45 %	7,54 %	-6,97 %	5,50 %	8,64 %	21,32 %	20,84 %	-1,36 %
8 157 500,90	6 210 688,77	2 846 735,31	25 878 278,41	8 862 596,54	7 534 995,77	3 440 033,02	25 525 733,07
31,86 %	-0,56 %	58,14 %	13,49 %	15,30 %	1,25 %	57,47 %	-23,58 %
44,34 %	1,49 %	67,25 %	34,42 %	20,55 %	6,40 %	69,63 %	-50,06 %
8,50 %	1,38 %	13,12 %	3,26 %	7,88 %	4,51 %	9,01 %	-3,16 %
11,57 %	0,71 %	9,96 %	3,07 %	6,16 %	3,15 %	7,42 %	-3,37 %
12,38 %	5,81 %	14,44 %	6,83 %	11,46 %	9,00 %	11,67 %	0,88 %
2,17	0,81	3,54	2,46	2,07	0,70	4,61	2,43
13 päivää	20 päivää	23 päivää	14 päivää	13 päivää	23 päivää	17 päivää	14 päivää
44 päivää	45 päivää	61 päivää	197 päivää	39 päivää	46 päivää	67 päivää	182 päivää
13,49 %	-5,37 %	10,73 %	-8,98 %	11,17 %	3,77 %	3,76 %	-17,92 %
1,86	0,67	1,71	0,61	1,61	1,09	1,18	0,28
2,04	0,74	1,84	0,68	1,80	1,17	1,29	0,38
63,18 %	34,75 %	52,91 %	20,35 %	60,96 %	31,15 %	46,01 %	12,37 %
-23,02 %	151,85 %	-60,04 %	26,94 %	-13,10 %	161,15 %	-61,91 %	204,92 %
0,60 vuotta	12,79 vuotta	0,18 vuotta	1,36 vuotta	0,88 vuotta	10,84 vuotta	0,22 vuotta	13,02 vuotta

Liite 4. Viitteelliset arvot.

RAVINTOLA-ALAN KESKIARVOT

Balance Ranking 22.12.2015

(N=150)	Keskiarvo	Mediaani
Sijoitetun pääomantuotto-%	32,3 %	24,0 %
Oman pääomantuotto-%	39,9 %	22,0 %
Nettotulos-%	4,4 %	3,0 %
Omavaraisuusaste	31,7 %	36,3 %
Quick ratio	1,2	1,0
Current ratio	1,4	1,1

*Lähde: Balance Ranking. Ravintolayhtiöt. 22.12.2015,
150 ravintolayritystä, joiden liikevaihto yli 1,6 miljoonaa euroa.*

KIRJANPITO- JA TILINPÄÄTÖSPALVELUALAN KESKIARVOT

Helsingin Osuuspankki Oyj

	2011	2012	2013	2014
Yritysten lukumäärä	2708	2611	2434	1336
Sijoitetun pääomantuotto-%	13,2 %	13,4 %	13,3 %	14,9 %
Quick ratio	1,8	1,9	1,8	1,9
Current ratio	1,9	1,9	1,9	2,0
Omavaraisuusaste	61,6 %	61,6 %	60,0 %	64,0 %
Gearing	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Nettokäyttöpääoma-%	18,0 %	17,3 %	16,0 %	17,0 %
Myyntisaamisten kiertoaika	39 päivää	38 päivää	38 päivää	39 päivää
Ostovelkojen kiertoaika	122 päivää	106 päivää	122 päivää	101 päivää

*Lähde: Helsingin Osuuspankki Oyj, CMB Catering Oy konsernin tilinpäätösanalyysi,
viitteelliset arvot: Toimiala 69201 Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelu*